

Juridiska avdelningen/tei

12.1.1996

Till arbetspensionsanstalterna

DELTIDSPENSION

Stadgandena om deltidspension har varit i kraft inom den privata sektorn från och med 1.1.1987 och inom den offentliga sektorn från och med 1.7.1989. Stadgandena om den privata sektorns deltidspension ändrades 1.1.1994. Rätten till deltidspension infördes 1.1.1994 i lagen om sjömanspensioner (SjPL).

Eftersom stadgandena om deltidspension har trätt i kraft vid olika tidpunkter har tillämpningsanvisningarna ingått i olika cirkulär. Privata sektorns deltidspension har behandlats i två olika cirkulär (35/86 och A 32/93) samt i ett cirkulär som kompletterade 1986 års anvisningar (4/87). I cirkulär 28/89 gavs anvisningar för situationer när den försäkrade samtidigt anhåller om deltidspension både från den offentliga och den privata sektorn.

Tillämpningsanvisningarna har nu samlats i ett enda cirkulär och uppdaterats så att de motsvarar gällande lagstiftning. I och med att ansökningarna om deltidspension har ökat har det också uppstått allt fler situationer som kräver tolkning, vilket också är en orsak till att anvisningarna har kompletterats.

I slutet av cirkuläret finns en redogörelse för de stadganden om deltidspension som gällde inom den privata sektorn före 1994.

Anvisningarna är närmast avsedda för de tjänstemän på pensionsanstalterna som handlägger ansökningar om deltidspension och verkar som pensionsrådgivare.

Cirkuläret ersätter cirkulären 35/86, 4/87, A 28/89 och A 32/93.

PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Seppo Pietiläinen

Pentti Koivisto

Juridiska avdelningen

12.1.1996

DELTIDSPENSION

INNEHÅLL

I	ALLMÄNT	5
2	VILLKOREN FÖR DELTIDSPENSION	5
	2.1 Ålder	5
	2.2 Förhindrande pension.....	6
	2.3 Heltidsarbete före pensioneringen	7
	2.3.1 APL	7
	2.3.2 Företagare	9
	2.3.2.1 FÖPL	9
	2.3.2.2 LFÖPL	9
	2.3.2.3 Befrielse från försäkringsskyldigheten	9
	2.3.2.4 Samtidigt arbete	9
	2.3.3 StPL, KPS	10
	2.3.4 Ingen fast arbetstid	11
	2.3.5 Arbete utomlands	12
	2.4 Lång arbetshistoria	12
	2.4.1 APL	12
	2.4.2 KAPL, KoPL.....	13
	2.4.3 StPL, KPS	13
	2.4.4 Heleffektiv pensionstid	13
	2.4.5 Arbete utomlands	14
	2.5 Återstående tid	15
	2.5.1 Deltidspensionens pensionsfall	15
	2.5.1.1 Övergång från heltidsarbete till deltidsarbete utan avbrott.....	15
	2.5.1.2 Uppehåll mellan heltidsarbete och deltidsarbete.....	17
	2.6 Minskad arbetstid	17
	2.6.1 APL	17
	2.6.2 Företagare.....	18
	2.6.3 StPL, KPS	20
	2.6.4 Flera samtidiga förvärvsarbeten	20
	2.6.5 Ingen fast arbetstid	21
	2.7 Återstående inkomster	21
	2.7.1 APL	21
	2.7.2 FÖPL, LFÖPL	22
	2.7.3 StPL, KPS	23
	2.7.4 Minskningen på basis av sammanräknade inkomster och arbetstid	23
	2.8 Oavbrutet deltidarbete	24
	2.8.1 APL	24
	2.8.2 StPL, KPS	25
	2.9 Stabiliserad inkomst	25
	2.9.1 APL	25

Juridiska avdelningen

12.1.1996

2.9.1.1	Automatiskt avbrott	25
2.9.1.2	Justering enligt prövning av den pensionsgrundande lönen.....	27
2.9.2	KAPL	28
2.9.3	FÖPL, LFÖPL	28
2.9.4	StPL, KPS	30
2.9.5	Samtidig verksamhet	30
3	ANSÖKAN OM DELTIDSPENSION	31
4	PENSIONANSÖKAN AVGÖRS	32
4.1	Avgörande pensionsanstalt	32
4.1.1	Endast en verksamhet.....	32
4.1.2	Samtidig verksamhet inom den privata sektorn .	33
4.1.3	Den sista verksamheten KoPL-arbete	34
4.1.4	Samtidigt arbete inom den offentliga och den privata sektorn	35
4.2	Tilläggsutredningar	35
4.2.1	Utredningar från företagare	35
4.2.2	Ändringar i företagarförsäkringen	36
5	BERÄKNING AV DELTIDSPENSIONEN	37
5.1	Inkomstbortfallet som deltidspensionen grundar sig på	37
5.2	Hur inkomstbortfallet räknas ut	38
5.2.1	Ett förvärvsarbete	38
5.2.2	Samtidiga förvärvsarbeten	39
5.3	Inkomstbortfallet fördelas mellan olika lagar	42
5.4	Deltidspensionens belopp	46
5.4.1	Deltidspensionens maximibelopp	46
5.5	Ny pension som tjänas in under pensionstiden.....	50
5.6	Registrerade tilläggsförmåner	52
5.7	Ny uträkning av pensionens belopp	52
6	DELTIDSPENSIONEN BÖRJAR	54
6.1	Utbetalningen börjar	54
6.2	Pensionsbeslutet när pensionen börjar	55
7	DELTIDSPENSION ÖVERGÅR I ANNAN PENSION	56
7.1	Deltidspension blir ålderspension	56
7.1.1	Deltidsarbetet upphör vid pensionsåldern	56
7.1.2	Deltidsarbetet fortsätter efter pensionsåldern	59
7.2	Deltidspension blir invalidpension	61
7.3	Deltidspension blir individuell förtidspension	62
7.4	Arbetslöshetspension efter deltidspension	62
7.4.1	Rätt till arbetslöshetsdagpenning medan deltidarbetet fortsätter	62
7.4.2	Rätt till arbetslöshetsdagpenning när deltidarbetet upphör	62
7.5	Familjepension efter deltidspension	63
8	KONTROLL AV DELTIDSARBETET	63
8.1	Pensionstagarens skyldigheter	63
8.2	Arbetsgivarens skyldighet att lämna uppgifter	63
8.3	Pensionsanstaltens kontrollåtgärder	63

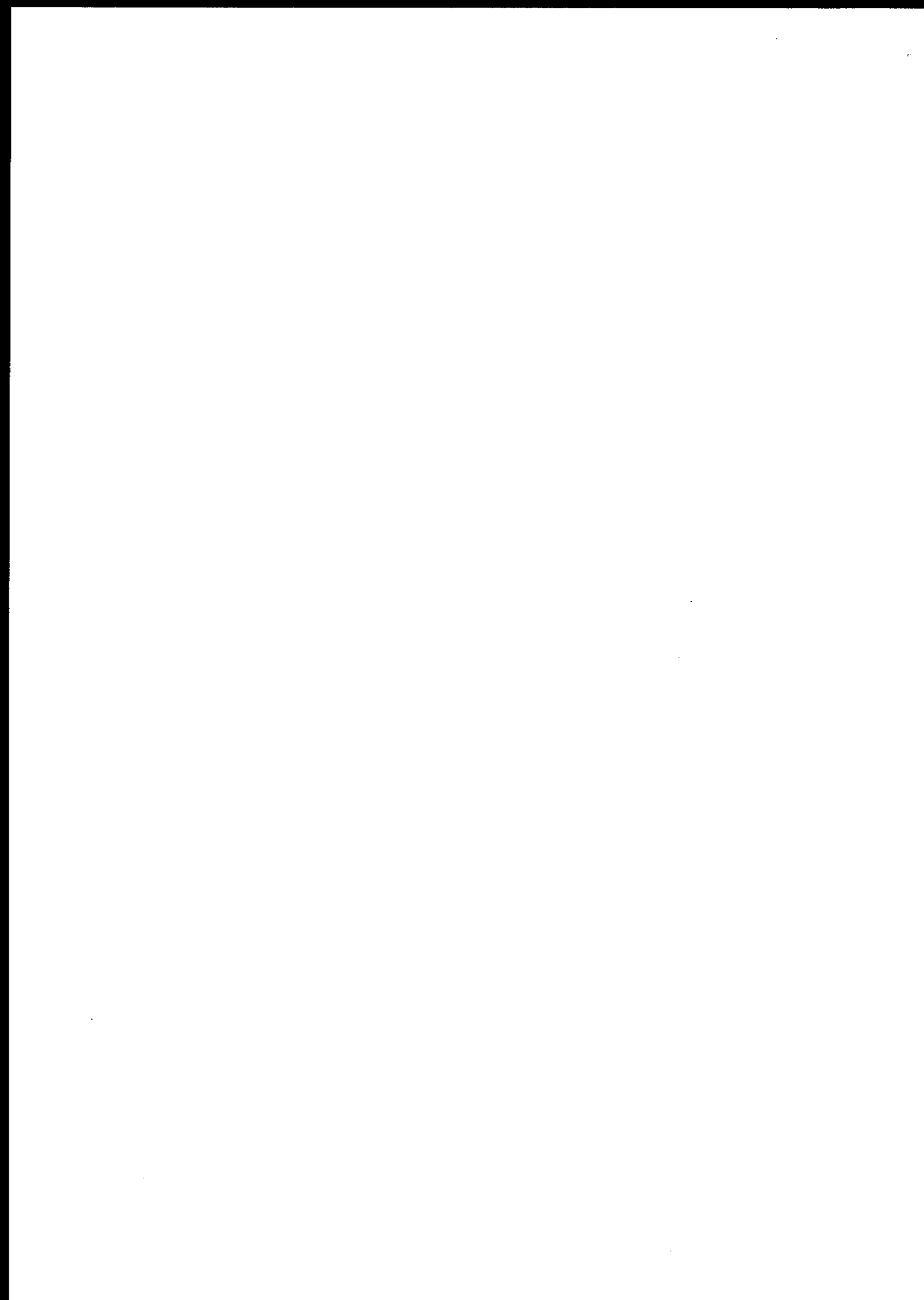
Juridiska avdelningen

12.1.1996

9	INDRAGNING AV DELTIDSPENSION	65
10	DELTIDSPENSION BEVILJAS PÅ NYTT	66
11	ANSVARSFÖRDELNING	66
12	STADGANDENA SOM GÄLLDE FÖRE 1.1.1994	66
	12.1 Innehållet i stadgandena	66
	12.2 Ikraftträdande	68

BILAGA 1 TABELL ÖVER VILLKOREN FÖR DELTIDSPENSION

BILAGA 2 SAKREGISTER

Juridiska avdelningen

12.1.1996

1 ALLMÄNT

Deltidspensionen är en del av systemet med flexibla pensionsåldrar. Den som har fyllt 58 år kan utnyttja sin återstående arbetsförmåga och arbetslust genom att arbeta deltid och samtidigt vara deltidspensionerad. Pensionen ersätter då inkomstbortfallet som övergången till deltidarbete ger upphov till.

Stadganden om deltidspension ingår i APL, KAPL, SjPL, FÖPL, LFÖPL samt i StPL, KTAPL, KyPL och den offentliga sektorns övriga pensionssystem. Deltidspension kan inte beviljas enligt KoPL.

Deltidspension finns inte i folkpensionssystemet.

Anvisningarna i detta cirkulär som gäller APL gäller också KAPL, SjPL, FÖPL och LFÖPL om inte annat uttryckligen anges. När det i det följande talas om företagare, avses såväl företagare som lantbruksföretagare, om inte annat framgår av sammanhanget.

2 VILLKOREN FÖR DELTIDSPENSION

I lagen stadgas om flera förutsättningar för att deltidspension skall beviljas. De gäller både den sökande och hans arbete.

Förutsättningarna för att få deltidspension är

- minst 58 års ålder
- ingen förhindrande pension
- heltidsarbete före pensioneringen
- en lång arbetshistoria
- rätt till återstående tid ingår i pensionen
- minskad arbetstid
- minskad inkomst
- deltidarbetet är fortgår utan avbrott.

Villkoren för deltidspensionen uppfylls delvis på olika sätt inom de olika pensionssystemen. Skillnaderna gäller kravet på hur länge heltidsarbetet skall ha fortgått och vilket arbete som räknas som heltidsarbete samt kraven beträffande arbetstider och återstående inkomst.

Villkoren för pensionen finns i 4 f § APL, 14 b § SjPL, 9 d § StPL och 13 § KPS. I KAPL, FÖPL och LFÖPL finns hänvisningsstadganden till APL och i KyPL till StPL.

2.1 Ålder

Rätt till deltidspension har en arbetstagare som har övergått till deltidarbete och som har fyllt 58 år men ännu inte nått sin pensionsålder.

Juridiska avdelningen

12.1.1996

2.2 Förhindrande pension

Inom hela arbetspensionssystemet är en förutsättning för deltidspension att den försäkrade inte har rätt att få en grundpension som avses i 8 § 4 mom. APL eller en annan jämförbar pension som grundar sig på arbets- eller tjänsteförhållande.

Pensioner som är jämförbara med de grundpensioner som avses i 8 § 4 mom. APL är bland annat pensioner som beviljas enligt statens och kommunens gamla pensionsstadganden.

Även om det efter samordning inte återstår någon pension att betalas ut, anses den försäkrade få pension. En pension som den försäkrade skulle ha rätt till, men som han inte har ansökt om, är inte en förhindrande pension. Familjepension är inte heller en förhindrande pension.

Generationsväxlingspension (GeVPL), avträdelserersättning (AvEL) och avträdelsestöd (AvSL) är hinder för beviljande av deltidspension. Avträdelsepension (AvPL) är däremot inte en förhindrande pension. Andra stöd som utbetalas av Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt, t.ex. stöd för nedläggning av växt- och husproduktion och äppelodling, är inte förhindrande pensioner.

Pensioner och ersättningar enligt trafikförsäkrings-, olycksfallsförsäkrings- eller militärskadelagen eller folkpensionslagen är inte förhindrande pensioner.

Pensioner enligt lagen om pension för kommunala förtroendemän som upphävdes fr.o.m. 1.1.1993 är inte förhindrande pensioner.

Registrerade tilläggspensioner är förhindrande pensioner, oregistrerade tilläggspensioner är däremot inte förhindrande pensioner.

En deltidspension som har beviljats den försäkrade tidigare från den offentliga sektorn är inte ett hinder för deltidspension från den privata sektorn, om villkoren för beviljande av pension uppfylls i övrigt. Detsamma gäller om deltidspension har beviljats först från den privata sektorn.

Utländska arbetspensioner

Såväl arbetspension som har beviljats i ett EU-land och ett avtalsland som i ett annat land är ett hinder för beviljande av deltidspension.

Juridiska avdelningen

12.1.1996

I punkt tre redogörs för vilka upplysningar man skall ge en person som har arbetat i ett EU-land och som ansöker om deltidspension.

2.3

Heltidsarbete före pensioneringen

För att deltidspension skall beviljas krävs att den försäkrade har arbetat heltid en tillräckligt lång tid före deltidarbetet.

2.3.1

APL

I APL krävs att den sökande skall ha förvärvsarbetat på heltid minst 12 månader av 18 månader omedelbart före deltidspensioneringen. I praktiken räknas de 18 månaderna från pensionsfallet bakåt. För pensionsfallet redogörs närmare i punkt 2.5.1.

Förvärvsarbetet skall vara ett sådant arbete som berättigar till grundpension eller annan jämförbar pension enligt 8 § 4 mom. APL. Förvärvsarbetet anses vara ett heltidsarbete om den sökandes arbetstider har följt de arbetstider för heltidsarbete som normalt tillämpas i branschen.

Om den sökande samtidigt har innehaft två eller fler förvärvsarbeten, uppfylls kravet på heltidsarbete om den sammanräknade arbetstiden är minst 35 timmar i veckan. Också samtidiga förvärvsarbeten måste vara arbeten som omfattas av de lagar som nämns i 8 § 4 mom. APL. Ett arbete som är samtidigt med ett arbete inom den privata sektorn kan också vara ett arbete inom den offentliga sektorn.

Perioder med pension eller dagpenning

Under den 18 månader långa granskningsperioden skall den sökande ha arbetat på heltid i minst 12 månader. Heltidsarbetet kan också bildas av flera separata arbetsperioder.

Med tid i arbete jämställs här inte

- perioder med arbetslöshetsdagpenning
 - dagpenning som har utbetalats efter det att anställningsförhållandet upphörde
 - dagpenning som har utbetalats under permittering
 - jämkad dagpenning
- perioder med pension.

Exempel 1

Den försäkrade har arbetat samtidigt i två deltid-anställningar. I den ena anställningen som började

Juridiska avdelningen

12.1.1996

1992 är arbetstiden 20 timmar i veckan och i den andra anställningen som började 1.3.1994 är arbetstiden 16 timmar i veckan.

Den försäkrade slutar i den andra anställningen 1.5.1995 och ansöker om deltidspension från och med denna tidpunkt.

APL, arbetstid 20 t/veckan

APL, arbetstid 16 t/veckan

För APL-deltidspensionens del uppfylls kravet på heltidsanställning, eftersom

- de två anställningsförhållandenas sammanräknade arbetstid är 36 timmar i veckan och
- detta heltidsarbete har pågått minst 12 månader under 18 månader omedelbart före deltidspensionens början.

Exempel 2

Den försäkrade har arbetat heltid sedan 1961. Han har varit permitterad 15.11.1994-31.3.1995. Efter permitteringen har han igen arbetat heltid fram till 30.9.1995 då ha började arbeta deltid och ansökte om deltidspension.

APL, 40 t/veckan

permitt. 4,5 mån

APL 40 t/veckan

15.11.1994-31.3.1995

30.9.1995

Kravet på heltidsarbete uppfylls eftersom den försäkrade har arbetat heltid minst 12 månader under 18 månader.

Juridiska avdelningen

12.1.1996

2.3.2 Företagare

2.3.2.1 FÖPL

En företagare anses arbeta heltid, om arbetsinkomsten är minst 53 543,76 mark i året (1995 års index 1760) och inte har något annat förvärvsarbete. Om företagarens inkomster är lägre, anses han inte förvärvsarbeta på heltid, även om företagaren själv anger att han arbetar heltid.

Exempel 3

Företagaren har enbart FÖPL-verksamhet och inkomsten av denna verksamhet är 56 000 mark i året. Han söker deltidspension och minskar sitt arbete genom att halvera sin arbetsinsats och sänka sin inkomst till 28 000 mark.

FÖPL 56 000 mk/år	deltidspension FÖPL 28 000 mk/år
----------------------	-------------------------------------

Kravet på heltidsarbete har uppfyllts eftersom arbetsinkomsten är minst 52 083,36 mark i året.

2.3.2.2 LFÖPL

En lantbruksföretagare arbetar heltid, om arbetsinkomsten är minst 26 771,84 mark (index 1760) i året. Gränsbeloppet i LFÖPL har beräknats så att den halverade arbetsinkomsten är minst lika stor som minimigränsen för APL-försäkring.

2.3.2.3 Befrielse från försäkringsskyldigheten

FÖPL- eller FÖPL-verksamhet, som inte har försäkrats därför att företagaren har beviljats befrielse från skyldigheten att teckna försäkring, räknas inte till heltidsarbete.

2.3.2.4 Samtidigt arbete

Om den försäkrade vid sidan om företagarens verksamhet också haft annat förvärvsarbete, skall heltidsarbete utredas på basis av de sammanräknade arbetstiderna och inkomsterna.

Juridiska avdelningen

12.1.1996

2.3.3

StPL, KPS

I StPL förutsätts att den sökande har arbetat heltid minst tre år av den sista fem åren innan pensionen började.

Lönen är avgörande för heltidsarbetet. Inkomsten av heltidsarbetet måste vara minst fyra gånger det gränobelopp som nämns i 1 § 1 mom. APL (4 461,96 mark/mån, index 1760). Utöver kravet på tre av fem år skall den försäkrade dessutom har arbetat heltid oavbrutet i sex månader omedelbart före deltidspensionen börjar.

Stadgandet i KPS motsvarar stadgandet i StPL. Den kommunala pensionsanstalten styrelse kan enligt 13 § KPS utfärda anvisningar om villkoren för beviljande av deltidspension. Styrelsen har utfärdat en bestämmelse om familjedagvårdarens heltidsarbete i maj 1989, enligt vilken en familjedagvårdare arbetar heltid om inkomsten är 3,5 gånger det markbelopp som anges i 1 § 1 mom. APL.

Inom den offentliga sektorn motsvarar alltså kravet på 12/18 månader i APL av kravet på 3/5 år och sex månader.

När en offentliga anställning inte ensam fyller kravet på heltidsarbete

Inkomsten av den offentliga anställningen kan vara så liten att den inte är tillräcklig för att den offentliga anställningen skall räknas som heltidsarbete. I en sådan situation kan kravet på heltidsarbete uppfyllas genom att inkomsten från en annan offentlig anställning, samtidigt privat anställning eller företagareverksamhet sammanräknas med inkomsten från den offentliga anställningen.

För att inkomsten från en annan offentliga anställning, samtidigt privat anställning eller företagareverksamhet skall kunna sammanräknas med inkomsten från den offentliga anställningen, måste också den samtidiga anställningen uppfylla den offentliga anställningens krav på tre av fem år och slutkarensen på 6 månader. Detta gäller alltså också privata anställningar.

Exempel 4

En person har två StPL-anställningar, inkomsten från vardera är 3 000 mark/mån, och två APL-anställningar, inkomsten från vardera är 6 000 mk/mån. APL-anställningarna har pågått samtidigt som den sista StPL-anställningen och den senare APL-anställningen

Juridiska avdelningen

12.1.1996

inföll sex månader omedelbart före övergången till deltidsarbete.

Den försäkrade upphör helt med StPL-arbetet och minskar APL-arbete så att villkoren för beviljande pension till denna del uppfylls.

StPL 1 år 3 000 mk/mån

StPL 3 år 3 000 mk/mån

APL 7 mån

APL 6 mån

APL- deltidsarbete

Kravet på APL-heltidsarbete uppfylls (och APL-pensionsrätt kan finnas),

- eftersom den försäkrade har arbetat heltid åtminstone 12/18 månader före övergången till deltidsarbete.

StPL-pensionsrätt finns inte,

- eftersom StPL-anställningen inte ensam uppfyller kravet på StPL-heltidsarbete p.g.a. den låga lönen
- och eftersom APL-lönerna inte kan användas för att kravet på heltidsarbete skall uppfyllas, eftersom APL-arbetet inte uppfyller StPL:s krav på slutkurer (3/5 år och sex månader).

KoPL

När heltidsarbetet bestäms beaktas också KoPL-arbete även om deltidspension inte kan beviljas på basis av arbete som omfattas av KoPL.

2.3.4

Ingen fast arbetstid

Det finns yrken för vilka en fast arbetstid inte har fastslagits. Det gäller t.ex. delvis städarbete, tidningsutdelning och intervjuarbete. I dessa fall skall frågan om kravet på heltidsarbete uppfyllts utredas särskilt på basis av arbetstagarens egna uppgifter, arbetsgivarens uppgifter och de normer som tillämpas inom branschen.

Juridiska avdelningen

12.1.1996

StPL, KPS

Inom den offentliga sektorn avgörs kravet på heltidsarbete på basis av lönen (se punkt 2.3.3), varför arbetstiden i allmänhet inte är av betydelse för frågan om den försäkrade har arbetat heltid.

APL

När det inte finns någon fast arbetstid, är det möjligt att i enstaka fall också inom den privata sektorn tillämpa samma förfarande som inom den offentliga sektorn. Detta gäller situationer där den försäkrades anställning eller anställningar utgör hans huvudsakliga arbete.

Om den försäkrades inkomster antingen från en anställning eller flera samtidiga anställningar uppgår till 4 461,96 mark i månaden (index 1760), kan han anses arbeta heltid. Också i det fall skall vart och ett av de samtidiga anställningarna omfattas av arbetspensionslagarna.

2.3.5

Arbete utomlands

Kravet på 12/18 månader heltidsarbete uppfylls endast om den försäkrade har arbetat i ett arbete som försäkrats i Finland eller som omfattas av pensionsskydd som ordnats i Finland i minst 12 månader. Det betyder att arbete som försäkrats i EU-länder eller i länder som Finland ingått överenskommelse om social trygghet med inte godkänns.

Den offentliga sektorns krav på 3/5 år uppfylls endast om den försäkrade har en StPL- eller på motsvarande sätt KTAPL-anställning som pågått minst tre år. Av dessa tre år skall dessutom åtminstone sex månader ha infallit omedelbart före pensionsfallet.

2.4

Lång arbetshistoria

2.4.1

APL

Enligt APL uppfylls kravet på en lång arbetshistoria när den sökande har tjänat in grundpension som avses i 8 § 4 mom. APL eller motsvarande pension på grundval av ett arbets- eller tjänsteförhållande i minst fem år av 15 kalenderår omedelbart före deltidspensionen.

Det sista kalenderåret som inte är fullt räknas inte med när detta villkor kontrolleras.

Till de fem åren räknas endast sådant arbete som har omfattats av arbetspensionslagarna. Det betyder att t.ex. företagarperioder som är kortare än fyra må-

Juridiska avdelningen

12.1.1996

nader eller tid under vilken den försäkrade varit befriad från försäkring enligt FÖPL eller LFÖPL inte kan räknas in i de fem åren. Till de fem åren kan inte heller räknas kalenderår när den försäkrades KAPL- eller KoPL-inkomster har varit så låga att de inte berättigar till pension.

I situationer med samtidigt arbete beaktas samma tid endast en gång. T.ex. om den försäkrade har haft två APL-anställningar samtidigt som vardera har pågått tre år, räknas tre år till de fem åren.

Oavlönad tid under pågående anställning

Oavlönad tid under pågående anställning (t.ex. permittering) räknas med i de fem åren anställningstid, om den försäkrade tjänar in pension under den oavlönade tiden. I detta avseende skiljer sig förfarandet från kravet i APL på 12/18 månader heltidsarbete.

2.4.2

KAPL, KoPL

KAPL-arbetets längd bedöms på grundval av inkomsten, på så sätt att en KAPL-inkomst som är lika stor som samordningsgränsen i APL (1 115,49 mark, index 1760) motsvarar en månads förvärvsarbete. När det sammanlagda beloppet KAPL-löner under ett kalenderår divideras med APL-gränsbeloppet, fås intjänandetiden i månader. Endast hela kalendermånader beaktas och högst 12 månader per år. När KAPL-inkomsterna uppgår till minst 13 385,88 mark (index 1760), är antalet intjänandemånader som berättigar till pension 12.

KoPL

Ett kalenderår under vilket en person har förtjänat minst 6 692,96 mark (index 1760) av KoPL-arbete, räknas som ett helt arbetsår.

2.4.3

StPL, KPS

I StPL och KPS ingår inte ett likadant krav på lång arbetshistoria som i APL, utan i dessa lagar förutsätts att den sökande har haft en anställning som omfattas av StPL eller KPS i minst tre år av de sista fem åren. Dessutom skall sex månader av denna tid vara oavbruten StPL- eller KPS-anställning omedelbart före deltidspensionens början.

2.4.4

Heleffektiv pensionstid

När arbetstiden på fem år beräknas beaktas också heleffektiv pensionstid eftersom den försäkrade tjänar in pension under denna tid.

Juridiska avdelningen

12.1.1996

Också detta förfarande skiljer sig från kravet i APL på 12/18 månader heltidsarbete och den offentliga sektorns krav på 3/5 år och sex månader heltidsarbete, enligt vilka endast faktisk arbetstid beaktas.

2.4.5

Arbete utomlands

När kravet på lång arbetshistoria granskas beaktas arbete inom den privata sektorn som försäkrats i ett EU-land eller ett avtalsland på samma sätt som arbete som omfattas av den finska arbetspensionslagarna. Pensionsskyddscentralen införskaffar vid behov uppgifter om försäkringsperioderna från kontaktorgan i det andra landet. Arbetet utomlands godkänns dock inte som arbete när kravet på heltidsarbete skall uppfyllas (se punkt 2.3.5).

Inom den offentliga sektorn uppfylls kravet på 3/5 år och sex månader endast med arbete som omfattas av en lag som gäller inom den offentliga sektorn.

Exempel 5

Deltidspension börjar utbetalas 1995. De 15 kalenderåren omedelbart för pensioneringen är 1980-1994. Den försäkrades arbete har omfattas av olika pensionslagar och han har dessutom fått heleggeffektiv invalidpension 1.2.1990-31.10.1991.

år	arbete	intjänandetid sammanlagt
1980	StPL 5 mån	5 mån
1981	KAPL 1 000 mk	-
1982	KAPL 67 000 mk	12 mån
1983	KAPL 11 000 mk	10 mån
1984	-	-
1985	-	-
1986	APL 2 mån KAPL 5 000 mk	6 mån
1987	-	-
1988	KTAPL 4 mån + KAPL 30 000 mk	12 mån
1989	APL 6 mån	6 mån
1990	pensionsperiod	11 mån
1991	"	10 mån
1992	-	-
1993	KOPL 12 000 mk	12 mån
1994	FÖPL 10 mån	10 mån
		sammanlagt 94 mån

Juridiska avdelningen

12.1.1996

Kravet på fem år intjänandetid är uppfyllt eftersom antalet månader är minst 60.

2.5 Återstående tid

Deltidspension kan endast beviljas för en anställning eller företagarperiod för vilken återstående tid, dvs. tiden mellan pensionsfallet och pensionsåldern, kan beaktas när pensionen fastställs. Rätten till återstående tid skall gälla när pensionsfallet inträffar.

Om den återstående tid inte kan beaktas på grundval av en anställning eller företagarverksamhet, kan alltså inte deltidspension beviljas på grundval av anställningen eller företagarperioden.

Om en person har övergått till deltidarbete minst sex månader före pensionsfallet, har han inte längre rätt till återstående tid på grundval av heltidsarbetet vilket betyder att han inte har rätt till deltidspension.

Deltidspension kan inte beviljas om den sökande redan har nått pensionsåldern.

KoPL Deltidspension kan inte beviljas enligt KoPL. En KoPL-arbetstagare kan alltså inte beviljas KoPL-deltidspension, fastän han har rätt till återstående tid på grundval av KoPL-arbetet.

StPL, KPS Inom den offentliga sektorn innebär redan kravet på oavbrutet heltidsarbete i sex månader omedelbart före övergången till deltidarbete att återstående tid ansluter sig till den offentliga anställningen.

2.5.1 Deltidspensionens pensionsfall

Deltidspensionens pensionsfallsdag är den dag när alla villkor för pensionen uppfylls. Villkoren för deltidspensionen granskas vid tidpunkten för pensionsfallet.

2.5.1.1 Övergång från heltidsarbete till deltidarbete utan avbrott

Om det inte finns något uppehåll mellan heltidsarbetet och deltidarbetet, är deltidspensionens pensionsfallsdag den sista heltidsarbetsdagen före övergången till deltidarbete. I praktiken inträffar pensionsfallet just denna dag.

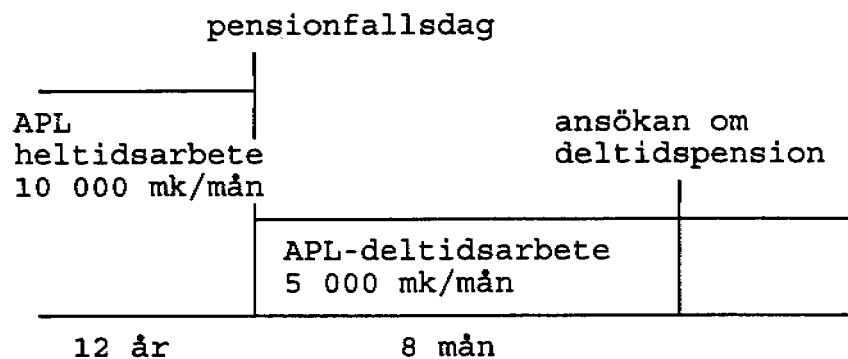
Juridiska avdelningen

12.1.1996

En person som fyllt 58 år kan ansöka om deltidspension så sent att kravet på heltidsarbete, 12/18 månader i APL eller 6 månader inom den offentliga sektorn, inte längre uppfylls därför att deltidarbetet redan har pågått i över sex månader. Om villkoren för deltidspension har uppfyllts pensionsfallsdagen, kan pensionen beviljas. Den kan beviljas retroaktivt för högst sex månader. För retroaktiv utbetalning av pension redogörs närmare i punkt 6.1.

Exempel 6

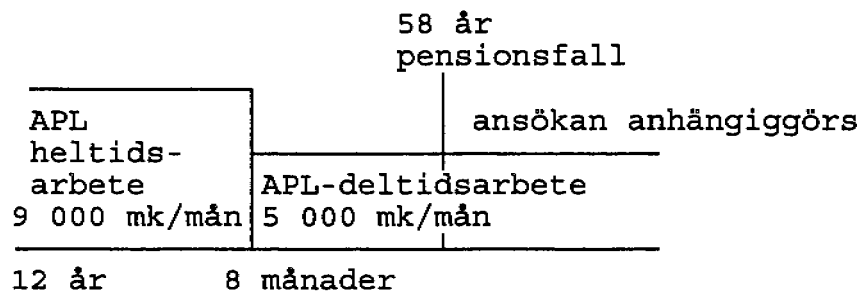
En person har övergått från heltidsarbete till deltidarbete när han fyllde 59 år. Han ansöker om deltidspension när han har arbetat deltid i åtta månader. Villkoren för deltidspension var uppfyllda när han slutade heltidsarbetet.

Villkoren för deltidspension var uppfyllda den sista heltidsarbetsdagen. Pensionen beviljas retroaktivt för sex månader.

Exempel 7

En person har övergått från heltidsarbete till deltidarbete när han var 57 år. Han har arbetat deltid åtta månader innan han fyllde 58 år och ansökte om deltidspension.

Juridiska avdelningen

12.1.1996

Deltidspension kan inte beviljas eftersom kravet på 12/18 månaders heltidsarbete inte är uppfyllt när pensionsfallet inträffar, dvs. den försäkrades 58 års dag.

2.5.1.2

Uppehåll mellan heltidsarbete och deltidarbete

Om det finns ett uppehåll mellan heltidsarbetets sista dag och deltidarbetets början, är dagen före deltidarbetet börjar pensionsfallsdag under förutsättning att också de övriga villkoren för pension är uppfyllda.

Inom den offentliga sektorn kan deltidspension inte beviljas i denna situation, eftersom den försäkrade inte har arbetat heltid i minst sex månader omedelbart före deltidspensionen början.

2.6

Minskad arbetstid

2.6.1

APL

I APL förutsätts att den sökandes arbetstid har minskat så att den återstående genomsnittliga arbetstiden är minst 16 timmar och högst 28 timmar i veckan. Till timantalet räknas också arbetstid i annat arbete som omfattas av arbetspensionslagarna.

Den sökande kan ordna deltidarbete inom de angivna timgränserna på det sätt som han kommer överens om med arbetsgivaren, under förutsättning att han inte är borta från arbetet mer än sex veckor utan avbrott (se också punkt 2.8.1). Arbetstiden kan t.ex. ordnas så att den sökande minskar sin dagliga arbetstid eller veckoarbetstiden eller så att han arbetar varannan vecka (t.ex. 32 timmar).

Om veckoarbetstiden varierar, räknas arbetstiden som ett medeltal av arbetstiden under en period om högst 16 veckor.

Det finns yrken (t.ex. skådespelare) där det är svårt att minska arbetstiden så att den utjämnas till de 16-28 timmar under högst 16 veckor som lagen kräver. Om en arbetstidsminskning inte är möjlig inom dessa gränser, är den försäkrade inte berättigad till deltidspension.

SjPL

Stadgandet om arbetstidsminskningen i SjPL avviker från motsvarande stadgande i APL beroende på sjömansarbetets speciella karaktär (14 b § 1 mom. 5 punkten SjPL).

Juridiska avdelningen

12.1.1996

Exempel 8

Veckoarbetstiden varierar. Arbetstiden räknas som medeltal för en högst 16 veckor lång period. I exemplet är granskningsperioden fem veckor.

vecka arbetstimmar period
 i veckan

1	10	I
2	-	
3	20	
4	10	
5	40	
6	20	II
7	10	
8	-	
9	10	
10	40	
11	40	III
12	-	
13	10	
14	10	
15	20	
16	10	

Den genomsnittliga veckoarbetstiden är 16 timmar i varje femveckorsperiod. Arbetstiden uppfyller arbetstidsvillkoret.

När den försäkrade ordnar deltidsarbete skall han ta reda på av arbetsgivaren om deltidsarbetet inverkar på semesterrätt och andra förmåner som ansluter sig till anställningen.

2.6.2

Företagare

I praktiken är det svårt att definiera när en företagare arbetar deltid. Därför är kravet på arbetstidsminskning annorlunda för företagare än för arbetstagare. En företagare kan inte minska förvärvsinkomsten småningom, utan han måste antingen minska förvärvsarbetet med hälften ett sluta förvärvsarbete för att få deltidspension.

Om företagaren meddelar att han minskar sin arbetstid med hälften, halveras hans stabiliserade arbetsinkomst. Deltidsarbetet försäkras enligt denna halverade arbetsinkomst.

Juridiska avdelningen

12.1.1996

Om företagaren upphör med sin verksamhet måste han fortsätta förvärvsarbete, antingen i ett eller flera förvärvsarbeten som omfattas av någon annan arbetspensionslag. Arbetstiden måste vara 16-28 timmar i veckan och inkomsterna minst lika stora som minimibeloppet för APL-försäkring (1 115,49 mark i månaden, index 1760). De återstående inkomsterna skall dessutom vara 35-70 % av den stabiliserade inkomsten.

Om minskning av den stabiliserade FÖPL-inkomsten berättas närmare i punkt 2.9.3.

Företagaren skall förete en utredning över den minskade arbetsinsatsen för pensionsanstalten (se punkt 4.2.1).

Sänkt arbetsinkomst före övergången till deltidspension

En företagare kan ha sänkt sin arbetsinkomst, t.ex. därför att arbetet har minskat på grund av den ekonomiska krisen, trots att han enligt egen utsago fortsättningsvis arbetar heltid.

En halvering av den stabiliserade arbetsinkomsten i en situation där arbetsinkomsten har minskat, kan leda till att hälften av den stabiliserade inkomsten är större än den arbetsinkomst som företagarens försäkring grundar sig på just före övergången till deltidarbete. En deltidarbetande företagare borde alltså försäkras för en större arbetsinkomst än den arbetsinkomst han hade i heltidsarbetet innan han deltidspensionerades. I annat fall uppfylls inte kravet på halvering av arbetsinkomsten.

Om det visar sig att arbetsinkomsten för deltidarbetet blir större än arbetsinkomsten som en företagare som har minskat sin arbetsinsats med hälften var försäkrad för, kan deltidspension inte beviljas. Motiveringen är att arbetsinsatsen inte kan anses ha minskat på det sätt som deltidspensionen kräver, eftersom arbetsinkomsten borde höjas.

Exempel 9

En person har inlett företagarkerksamhet 1.1.1986. Han ansöker om deltidspension från och med 1.10.1995. Företagaren minskar sin FÖPL-arbetsinsats med hälften och den stabiliserade arbetsinkomsten halveras.

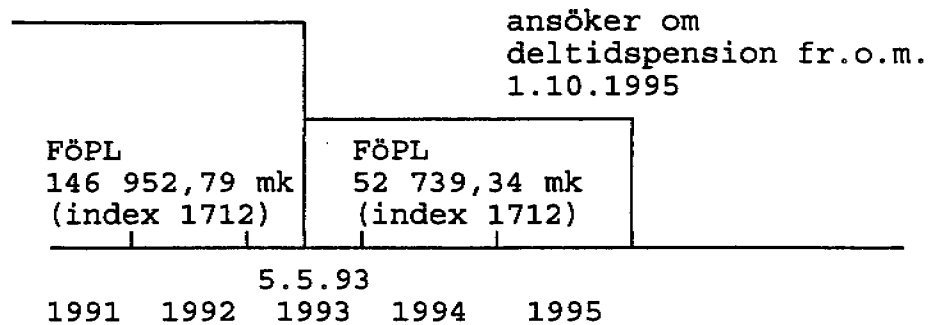
Arbetsinkomster:

1.1.1986-5.5.1993 var arbetsinkomsten 100 000 mark om året (146 952,79 mk index 1712).

Juridiska avdelningen

12.1.1996

Från och med 6.5.1993 är arbetsinkomsten sänkt till 52 000 mark om året (52 739,86 mk index 1712).

4 kalenderår

Den stabiliserade inkomsten beräknas enligt arbetsinkomsterna 1991-1994. FÖPL-arbetsinkomsterna har justerats till 1995 års indexnivå.

Den stabiliserade FÖPL-inkomstnivån 1.10.1995 är 9 002,03 mark i månaden. Denna halverad är 4 501,01 mark i månaden = 54 012,12 mark i året.

För att få deltidspension planerar företagaren att minska heltidsarbetet med hälften, men samtidigt borde han höja sin nuvarande arbetsinkomst från 52 739,34 mark till 54 012,12 mark i året, för kravet på en halvering av den stabiliserade arbetsinkomsten skall uppfyllas.

Den försäkrade har inte rätt till deltidspension i detta fall, eftersom arbetsinsatsen inte kan anses ha minskat på det sätt som förutsätts för beviljande av deltidspension.

2.6.3

StPL, KPS

I StPL och KPS finns inget exakt krav på hur mycket arbetstiden skall minskas. Minskningen av arbetstiden får inte i väsentlig grad avvika från minskningen av arbetsinkomster.

2.6.4

Flera samtidiga förvärvsarbeten

Om en arbetstagare samtidigt har två eller fler förvärvsarbeten, beräknas minskningen av arbetstiden på basis av den totala arbetstiden. Om den sökande har en fast arbetstid kan han minska sin arbetstid an-

Juridiska avdelningen

12.1.1996

tingen genom att sluta med ett av de samtidiga arbetena eller minska mängden arbetstimmar i de samtidiga arbetena. Detta gäller också situationer där den sökande arbetar både inom den privata och den offentliga sektorn.

2.6.5

Ingen fast arbetstid

Om en person inte har fasta arbetstider är utgångspunkten att en ändring av inkomsterna i allmänhet också speglar en ändring av arbetstiden när personen fortsätter i ett arbete av samma typ. Den sökande skall ordna sin arbetstid så att de återstående inkomsterna också kan anses spegla den återstående arbetstiden.

2.7

Återstående inkomster

Med återstående inkomster avses alla sådana arbetsinkomster som omfattas av arbetspensionslagarna och som den deltidspensionerade har samtidigt med sin pension.

Det arbete som krävs för beviljande av deltidspension kan också vara arbete som försäkrats i ett EU-land eller ett avtalsland.

Utbetalningen av deltidspension fortsätter också när pensionstagaren vistas i ett EU-land eller ett avtalsland, om pensionstagaren fortsätter att deltidsarbeta på vistelseorten. Ett villkor är att arbete fortfarande uppfyller kraven för beviljande av deltidspension.

Inkomstbortfall

Skillnaden mellan den stabiliserade förvärvsinkomsten och de återstående inkomsterna kallas för inkomstbortfall.

2.7.1

APL

Ett villkor för APL-deltidspension är att den sökandes förvärvsinkomst av arbete som omfattas av arbetspensionslagarna har minskat. De sökandes sammanlagda inkomst av allt återstående arbete som omfattas av arbetspensionslagarna skall vara minst 35 och högst 70 procent av den stabiliserade förvärvsinkomsten. Förvärvsinkomsten skall dock vara minst lika stor som minimibeloppet för APL-försäkring.

Juridiska avdelningen

12.1.1996

Lönen för deltidssarbetet

Arbetsgivaren och arbetstagaren kommer överens om lönen för deltidssarbete och arbetsgivaren meddelar lönen till pensionsanstalten.

Om deltidssarbetet genomförs så att den sökande övergår från heltidsarbete till deltidssarbete hos samma arbetsgivare, avslutas heltidsarbetet och deltidssarbetet är ett nytt anställningsförhållande.

Arbetsgivaren anmäler förutom den egentliga lönen för deltidssarbetet också naturaförmåner, semesterpenningen beräknad enligt lönen för deltidssarbetet och andra lönetillägg som betalas under året.

Om en person har ett arbete där lönen varierar på grund av arbetets art, (t.ex. försäljare med provisionslön och vissa läkare), bestämmer arbetsgivaren på basis av tidigare inkomster vad som är den genomsnittliga återstående inkomsten och anmäler det till pensionsanstalten.

Under det år deltidspensionen börjar kan det uppstå en situation där den semesterlön som den försäkrade tjänat in under heltidsarbetet betalas ut först när han får deltidspension. Därför är det viktigt att man försöker betala ut heltidsarbetets semesterlön innan deltidssarbetet börjar.

Förhållandet mellan inkomstbortfallet och arbetstidsminskningen

Arbetstidsminskningen får inte i väsentlig grad avvika från inkomstbortfallet. Inkomsterna kan dock variera i större grad än arbetstiden. Det är möjligt att avvika från en motsvarighet mellan inkomstbortfallet och arbetstidsminskningen på grund av särskilda skäl som fastställs av social- och hälsovårdsministern. Det kan bl.a. ske när det i inkomsten av heltidsarbetet har ingått övertidssättning, tillägg för söndags-, natt- eller skiftarbete eller annat särskilt tillägg eller särskild ersättning som inte ingår i inkomsten av deltidssarbetet (social- och hälsovårdsministeriets beslut 19.12.1986).

2.7.2

FÖPL, LFÖPL

Om företagaren upphör med sin företagarsverksamhet och fortsätter i ett förvärvsarbete som omfattas av en annan pensionslag, skall kraven beträffande arbetstiden (16-28 timmar i veckan) och den återstående inkomsten (35-70 % av den stabiliserade förvärvsinkomsten, minst 1 115,49 mark i månaden, index 1760) vara uppfyllda.

Juridiska avdelningen

12.1.1996

Om en person har haft samtidig FÖPL- och LFÖPL-verksamhet och minskar arbetet i bägge verksamheter med hälften vid deltidspensioneringen, behöver företagarnas verksamheter skilt för sig inte uppfylla kravet på 35-70 % förvärvsarbete och 16-28 timmars arbetstid.

När en person vid deltidspensioneringen upphör med den ena samtliga FÖPL- och LFÖPL-verksamheten, måste den återstående företagarnas verksamheten uppfylla kraven som gäller arbetstid och arbetsinkomster.

Inkomster när den försäkrade är befriad från FÖPL/LFÖPL-försäkring

Till återstående inkomster räknas inte sådana inkomster som företagaren har av företagarnas verksamhet som han idkat under den tid som han har varit befriad från FÖPL- eller LFÖPL-försäkring, om detta arbete fortsätter i samma omfattning som före deltidspensioneringen.

Om en företagare som har beviljats befrielse efter det att han deltidspensionerats ökar företagarnas verksamheten, beaktas inkomstökningen i de återstående inkomsterna. I en sådan situation kontrollerar pensionsanstalten om pensionstagaren fortfarande uppfyller villkoren för pensionen. För övervakningen av pensionstagare redogörs i punkt 8.

2.7.3
StPL, KPS

Enligt StPL skall den sökandes arbetstid i StPL-anställningen minskas så att förvärvsinkomsten i allt återstående arbete som omfattas av arbetspensionslagarna sammanlagt är minst 40 % och högst 60 % av den stabiliserade förvärvsinkomsten av heltidsarbetet. Förvärvsinkomsten skall dock vara lika stor som minimibeloppet för APL-försäkring. Lönen för deltidarbetet definieras på samma sätt som enligt APL.

Arbetstidsminskningen får inte avvika i väsentlig grad från inkomstminskningen.

Stadgandet i KPS motsvarar stadgandet i StPL.

2.7.4
Minskningen på basis av sammanräknade inkomster och arbetstid

Arbetstidsminskningen och inkomstminskningen beräknas inom alla pensionssystem på basis av den totala arbetstiden och de sammanräknade förvärvsinkomsterna. Arbetstidsminskningen och inkomstminskningen kan också genomföras så att pensionstagaren helt upphör att arbeta inom den privata sektorn men fortsätter

Juridiska avdelningen

12.1.1996

att förvärvsarbete så mycket som behövs inom den offentliga sektorn , eller vice versa.

Exempel 10

En person ansöker om både FÖPL- och StPL-deltidspension.

65

FÖPL 5 000 mk/mån	FÖPL 2 500 mk/mån
StPL 5 000 mk/mån	StPL 3 000 mk/mån

Kravet på minskad FÖPL-inkomst är uppfyllt, eftersom hälften av inkomsten av FÖPL-heltidsarbetet återstår.

Summan av inkomsterna av FÖPL-deltidsarbetet och StPL-deltidsarbetet får vara högst 60 procent av summan av StPL- och FÖPL-heltidsarbetet, för att sökanden skall ha rätt till deltidspension både enligt StPL och FÖPL.

I exemplet är förvärvsinkomsterna av FÖPL- och StPL-deltidsarbetet sammanlagt 55 procent av de sammanlagda förvärvsinkomsterna av FÖPL- och StPL-heltidsarbetet. Villkoren beträffande den återstående inkomsten är uppfyllda.

StPL-deltidsarbetet och FÖPL-deltidsarbetet skall enligt FÖPL tillsammans fylla också APL:s krav på återstående arbetstid. I StPL finns inte ett sådant krav.

2.8

Oavbrutet deltidarbete

2.8.1

APL

Pensionstagare som får APL-deltidspension får inte vara borta från arbetet längre än sex veckor. Till sexveckorsperioden räknas inte semester eller sjukfrånvaro under vilken arbetstagaren får dagpenning enligt sjukförsäkringslagen.

Till sexveckorstiden räknas permitteringstid, vilket innebär att en permittering som är längre än sex veckor leder till att deltidspensionen dras in. Detta gäller också när deltidspensionstagaren är borta

Juridiska avdelningen

12.1.1996

från arbetet på grund av strejk eller lockout en längre tid än sex veckor utan avbrott.

Ett över sex veckor långt avbrott i arbetet uppstår t.ex. inte när en person har varit borta från arbetet sex veckor på grund av permittering och genast därefter är fyra veckor på semester, om han när semestern är slut omedelbart återvänder till arbetet. Om en person däremot t.ex. är permitterad i sex veckor, omedelbart därefter fyra veckor på semester och igen permitterad, uppfylls inte kravet på oavbrutet arbete.

SjPL

Stadgandet i SjPL om kravet på oavbrutet arbete avviker från stadgandet i APL på grund av sjömansarbetets speciella karaktär (14 b § 1 mom. 7 punkten SjPL).

2.8.2

StPL, KPS

Kravet på oavbrutet deltidarbete i StPL och KPS motsvarar stadgandet i APL. Utöver semester nämns dock också tid som kan jämföras med semester och som inte heller räknas till sexveckorsperioden. Tid som är jämförbar med semester kan t.ex. vara lärares sommartid.

2.9

Stabiliserad inkomst

Den stabiliserade inkomsten behövs när förutsättningarna för deltidspensionen utreds och när pensionens belopp räknas ut.

Den stabiliserade inkomsten bestäms på basis av alla de verksamheter som på pensionsfallsdagen ger den sökande rätt till återstående tid. Inom den offentliga sektorn krävs utöver rätt till återstående tid att också kravet på 3/5 år och sex månader är uppfyllt. Också KoPL-inkomster beaktas om den sökande har rätt till återstående tid på grundval av dessa. Vid samtidigt arbete räknas inkomsterna ihop.

2.9.1

APL

Stabiliserad inkomst när APL-deltidspension räknas ut anses vara den pensionsgrundande lönen (pensionslönen) i det anställningsförhållande på grundval av vilket återstående tid skulle ha beaktats när pensionens bestäms, om den sökande hade blivit arbetsoförmögen när deltidspensionens pensionsfall inträffade.

Den stabiliserade inkomsten i heltidsanställningen beräknas på samma sätt som den pensionsgrundande

Juridiska avdelningen

12.1.1996

lönen. Det betyder att arbetstagarens pensionsavgift dras av från inkomsten av heltidsarbetet.

2.9.1.1

Automatiskt avbrott

Om den sökandes anställning inte har pågått minst ett år efter ett automatiskt avbrott, används inkomsterna från perioden före avbrottet som stabiliserad inkomst. Förfarandet förklaras av att pensionslönen som beräknas för den korta tiden efter pensionsfallet inte kan anses vara stabiliserad inkomst.

Exempel 11

a) automatiskt
avbrott 31.12.1994 1.12.1995

APL-anställning	deltidspension
-----------------	----------------

Det automatiska avbrottet beaktas inte vid beräkningen av den stabiliserade inkomsten, eftersom deltidspensionen börjar 1.12.1995.

Den stabiliserade inkomsten beräknas på basis av inkomsterna 1991-1994.

b) automatiskt
avbrott 31.12.1994 1.1.1996

APL-anställning	deltidspension
-----------------	----------------

Det automatiska avbrottet beaktas och 1995 års inkomst kan bli den stabiliserade inkomsten, eftersom heltidsarbetet har pågått hela året.

c) automatiskt
avbrott 31.12.1994 1.4.1996

APL-anställning	deltidspension
-----------------	----------------

Det automatiska avbrottet beaktas, eftersom heltidsarbete har pågått minst ett år efter avbrottet.

Juridiska avdelningen

12.1.1996

1996 års inkomst beaktas inte, eftersom semesterpenning som utbetalades i början av året påverkar 1996 års inkomst för mycket. Semesterpenning indelas inte i perioder.

Ovan nämnda förfarande gäller endast beräkning av den stabiliserade inkomsten. I andra fall, t.ex. vid beräkningen av 75 procentsgränsen, förfars på det sätt som ordalydelsen i lagen förutsätter. Om maximibeloppet redogörs i punkt 5.4.1.

2.9.1.2

Justering enligt prövning av den pensionsgrundande lönen

Också när deltidspensionen bestäms kan justering enligt prövning av den pensionsgrundande lönen komma i fråga (tidigare 7 § 2 mom. APL, fr.o.m. 1996 nya 7 d § APL).

När det utreds om något undantagsskäl har haft betydande inverkan på en persons totala pensionsskydd, **jämförs de heleffektiva pensionerna**. Dessa pensioner beräknas som om den sökande hade blivit arbetsoförmögen vid tidpunkten för deltidspensionens pensionsfall.

Om den pensionsgrundande lönen skall justeras enligt prövning, skall denna justerade lön användas när pensionsrätten utreds, när den stabiliserade inkomsten för heltidsarbetet beräknas och pensionens maximibelopp på 75 procent beräknas. Denna lön används också senare när pensionen beviljas.

Exempel 12

En person övergår till deltidarbete och ansöker om deltidspension fr.o.m. 1.6.1995.

APL-anställningen började 16.12.1968. På grund av permitteringar har inkomsterna minskat fr.o.m. 1.1.1993. Den sökande har ett fribrev på 2 278 mark från ett tidigare arbete.

Uppgifter om arbetet fr.o.m. 1.1.1993:

1.1.1993-31.3.1994	arbetade 3 dagar/veckan
1.4.1994-30.4.1994	heltidsarbete 5 dagar/vecka
1.5.1994-31.5.1994	permitterad
1.6.1994-31.8.1994	heltidsarbete 5 dagar/vecka
1.9.1994-30.9.1994	permitterad
fr.o.m 1.10.1994	heltidsarbete 5 dagar/veckan

Kravet på 18/12 månader heltidsarbete uppfylls 31.5.1995, varför deltidspensionen till denna del kan börja 1.6.1995.

Juridiska avdelningen

12.1.1996

Den pensionsgrundande lönen beräknad enligt inkomsterna 1991-1994 är 20 973 mk/mån.

På basis av den pensionsgrundande lönen skulle invalidpensionen fr.o.m. 1.6.1995 ha varit 10 171 mk/mån + 2 278 mk/mån = 12 449 mk/mån.

Den pensionsgrundande lönen beräknad enligt inkomsterna 1989-1992 är 32 722 mk/mån och invalidpensionen 1.6.1995 på basis av denna pensionslön skulle ha varit 15 870 mk/mån + 2 278 mk/mån = 18 148 mk/mån.

Permitteringarnas inverkan på det totala pensionsskyddet är cirka 31 procent. När den stabiliserade inkomsten räknas ut för deltidspensionen kan alltså 7 § 2 mom. APL tillämpas och den stabiliserade inkomsten blir 32 722 mk/mån.

2.9.2 KAPL

När KAPL-deltidspension räknas ut är den stabiliserade inkomsten den genomsnittliga lönen från alla de KAPL-arbeten som enligt 7 § 1 mom. KAPL skulle ha räknats som lönegrund för återstående tid, om arbetstagaren hade blivit arbetsoförmögen vid tidpunkten för deltidspensionens pensionsfall.

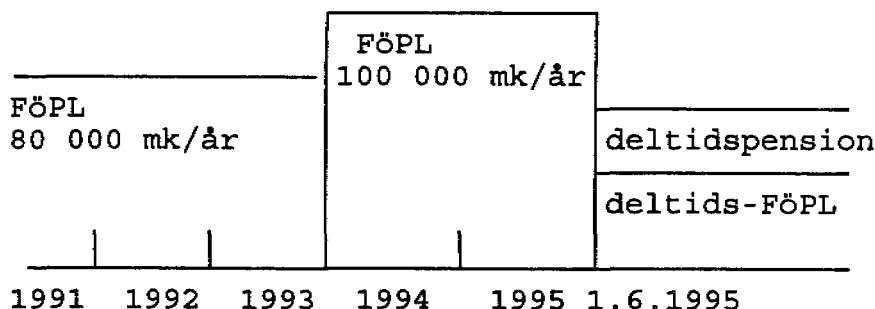
2.9.3 FÖPL, LFÖPL

I FÖPL och LFÖPL bestäms den stabiliserade arbetsinkomsten inte på samma sätt som den pensionsgrundande arbetsinkomsten.

Företagarens stabiliserade arbetsinkomst när deltidspensionen räknas ut är den genomsnittliga arbetsinkomsten under de fyra sista kalenderåren omedelbart före deltidspensioneringen. Det är förfarandet om företagarens verksamhet pågått utan avbrott. Arbetsinkomsterna justeras till pensionsfallsårets indexnivå.

Exempel 13

FÖPL-verksamhet i minst fyra kalenderår före deltidspensioneringen. Deltidspension fr.o.m. 1.6.1995.

Juridiska avdelningen

12.1.1996

4 kalenderår

Den stabiliserade arbetsinkomsten beräknas på basis av arbetsinkomsterna 1991-1994. Arbetsinkomsterna har justerats så att de motsvarar 1995 års index.

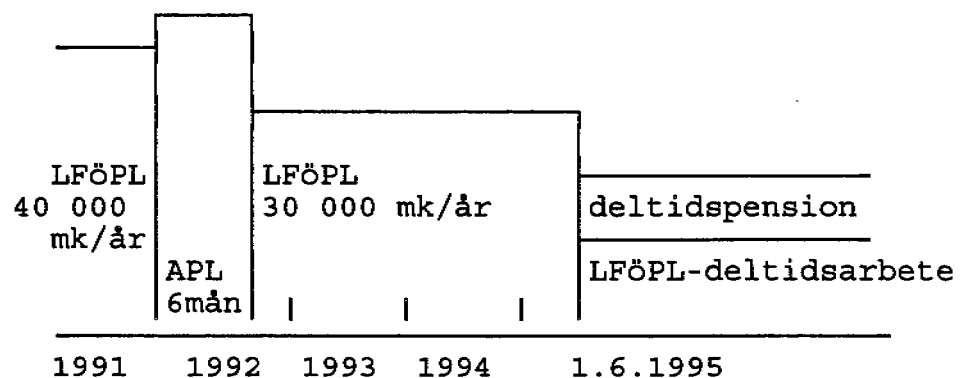
$$\frac{3 \times 80\,000 + 100\,000}{4} = 85\,000 \text{ mk/år}$$

Den stabiliserade arbetsinkomsten beräknas endast på basis av utan avbrott försäkrad företagareverksamhet. Företagarverksamheten anses ha pågått utan avbrott även om den avbrutits tekniskt. Det betyder att om det under de fyra sista åren finns t.ex. två FÖPL-försäkringsperioder och mellan dem en APL-anställning eller ett avbrott, beaktas endast den sista FÖPL-försäkringsperioden och arbetsinkomsten under denna när den stabiliserade arbetsinkomsten räknas ut.

Denna anvisning ersätter den tidigare anvisningen enligt vilken det i situationer som denna var möjligt att "hoppa över" APL-anställningen och ta med också en företagareperiod före anställningen i beräkningen av den stabiliserade arbetsinkomsten, om den rymdes i de fyra kalenderåren före deltidspensionens början.

Exempel 14

En företagare har haft två LFÖPL-försäkringsperioder och mellan dem en sex månader lång APL-anställning. Företagaren får deltidspension 1.6.1995.

4 kalenderår

Juridiska avdelningen

12.1.1996

FÖPL-perioden efter APL-anställningen har pågått 2,5 år innan pensionen börjar. När den stabiliserade arbetsinkomsten räknas ut beaktas arbetsinkomsten 1992 samt arbetsinkomsterna åren 1993-1994.

Arbetsinkomsten 1991 tas inte med i beräkningen eftersom det finns ett avbrott i företagarverksamheten.

En företagare vars företagarverksamhet har börjat först samma år som han planerar att gå i deltidspension, har inte rätt till deltidspension på basis av företagarverksamheten. Det beror på det beräknings sättet för den stabiliserade arbetsinkomsten.

2.9.4
StPL, KPS

Stadgandena i StPL och KPS motsvarar stadgandena i APL. När det gäller automatiskt avbrott är det dock skäl att uppmärksamma att automatiskt avbrott inte görs enligt KPS om inte pensionsfallet inträffar under det följande kalenderåret. Enligt StPL görs inte automatiskt avbrott om pensionsfallet inträffar innan ett år har förflutit sedan avbrytandet.

2.9.5
Samtidig verksamhet

När den stabiliserade inkomsten för heltidsarbetet inom den privata sektorn räknas ut summeras de pensionsgrundande lönerna och arbetsinkomsterna för verksamheter som pågått i minst sex månader, om den försäkrade har rätt till återstående tid på basis av var och en av de samtidiga verksamheterna.

Om det finns samtidig verksamhet både inom den privata och den offentliga sektorn, kan verksamheterna inom den offentliga sektorn räknas ihop endast om var och en uppfyller kravet på 3/5 år och sex månader. Detsamma gäller också samtidiga verksamheter inom den offentliga sektorn.

Exempel 15

En timlärare har vid sidan om StPL-arbetet en APL-anställning. Han slutar i APL-anställningen, övergår till StPL-deltidsarbete och ansöker om deltidspension.

De heltida StPL- och APL-anställningarna har pågått samtidigt i åtminstone sex månader och den sökande har rätt till återstående tid på basis av bägge anställningarna.

Juridiska avdelningen

12.1.1996

pensionsfall	
StPL 10 000 mk/mån	StPL-deltidsarbete 9 000 mk/mån
APL 5 000 mk/mån	APL-deltidspension

Lönerna för heltidsarbetet är 15 000 mk/mån.
Inkomstbortfallet är sammanlagt 6 000 mk/mån, APL-inkomstbortfallet är 5 000 mk/mån.
Villkoren för APL-deltidspension är uppfyllda.

StPL-deltidspension kan inte beviljas, eftersom kravet på slutkarens inte är uppfyllt (inte sex månader arbete omedelbart före pensionsfallet). Det får alltså inte förekomma ens ett en dag långt avbrott mellan heltidsarbetet och deltidsarbetet.

3

ANSÖKAN OM DELTIDSPENSION

För ansökan om deltidspension finns en särskild blankett (OE).

I normala fall, dvs. när den sökande övergår från heltidsanställning till deltidsanställning, räcker det att den sökande fyller i ansökningsblanketten. Pensionsanstalten kontrollerar alltid lönerna och arbetstiderna hos arbetsgivaren. Om företagareverksamhet ingår i förvärvsverksamheten, ber pensionsanstalten vid behov om en särskild utredning av den sökande.

Eftersom beviljandet av pensionen förutsätter deltidsarbete, är det bäst att göra ansökan först när den sökande har kommit överens med arbetsgivaren om övergången till deltidsarbete eller färdigt utrett på vilket sätt han kommer att minska företagareverksamheten.

Pensionsanstalten ger en förhandsberäkning av deltidspensionens belopp på den sökandes begäran.

Juridiska avdelningen

12.1.1996

Enligt rekommendationen skall ansökan om deltidspension göras tidigast två månader före övergången till deltidarbete och tidigast två månader innan den sökande fyller 58 år.

Arbete utomlands

En sökande som också har arbetat i ett EU-land eller ett avtalsland och arbetet har omfattats av försäkring i detta land, kan inte ansöka om pension från det andra landet i anslutning till deltidspensionsansökan i Finland. Utomlands behandlas ansökan om deltidspension som ett ålderspensionsärende och en ålderspension som beviljas i ett annat land leder till att den sökande inte kan beviljas deltidspension i Finland.

Den sökande skall trots detta ange om han har arbetat utomlands, eftersom uppgifterna behövs när kravet beträffande arbetshistoriens längd utreds och när pensionens maximibelopp räknas ut. Den sökande fyller i uppgifterna om arbetet utomlands på blankett U.

4 PENSIONSANSÖKAN AVGÖRS

4.1 Avgörande pensionsanstalt

Vilken pensionsanstalt som skall fatta beslut om ansökan om deltidspension bestäms enligt cirkulär A 23/91. Anvisningarna för handläggningen av pensionsansökan som skall tillämpas inom den privata sektorn finns i cirkulär A 15/92.

4.1.1 Endast en verksamhet

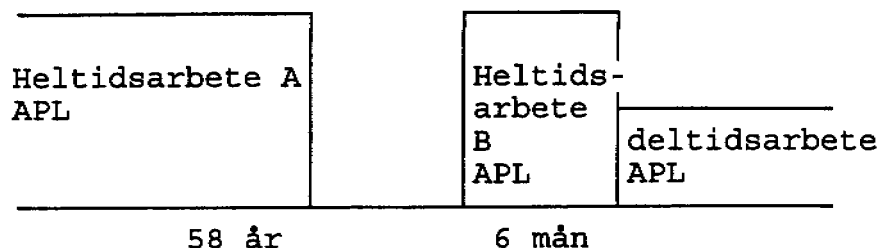
Om den som ansöker om deltidspension före övergången till deltidspension har haft endast efter varandra följande anställningar eller företagarperioder, handläggs och avgörs pensionsansökan av den pensionsanstalt som försäkrat den sista förvärvsverksamheten.

Exempel 16

Efter en lång APL-anställning följer en sex månader lång heltidsanställning, varefter den försäkrade övergår till deltidarbete och ansöker om deltidspension.

Juridiska avdelningen

12.1.1996

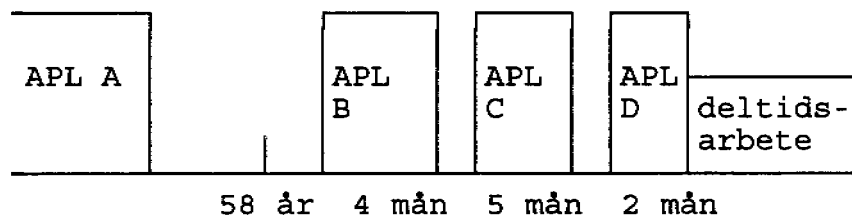

Pensionsbeslutet fattas av den pensionsanstalt som har försäkrat anställningen B, eftersom den återstående tiden är ansluten till anställningen B.

Exempel 17

En person har före övergången till deltidarbete flera korta, under sex månader långa APL-anställningsförhållanden och mellan dem korta perioder med arbetslöshetsdagpenning. Rätt till återstående tid på grundval av den långa APL-anställningen finns inte längre.

Arbetslöshetsdagpenningarna förlänger efterkarens-tiden på 360 dagar. Kravet på 12/18 månader heltidsarbete före pensionsfallet skall dock vara uppfyllt. Det betyder att det inte får finnas långa uppehåll mellan arbetsperioderna.

360 dagar

Ansökan om deltidspension avgörs av pensionsanstalten som har försäkrat anställningen B, eftersom det under 360 dagar före deltidspensionens pensionsfall inte finns en anställning som pågått i minst sex månader.

Den sökande har rätt till pension, eftersom avbrotten är så korta att det under 18 månader då anställningarna räknas i hop finns åtminstone 12 månader heltidsarbete.

Juridiska avdelningen

12.1.1996

4.1.2

Samtidig verksamhet inom den privata sektorn

När en person beviljas deltidspension för alla samtidiga verksamheter inom den privata sektorn, bestäms vilken pensionsanstalt som fattar pensionsbeslutet i ordningen APL, SjöPL, FÖPL, LFÖPL och KAPL. Den avgörande anstalten beviljar hela pensionen från den privata sektorn.

Om pensionen beviljas endast för en del av de samtidiga verksamheterna, väljs den beslutsfattande pensionsanstalten enligt den ovan nämnda ordningen bland de pensionsanstalter som har försäkrat arbetet som pensionen utbetalas för. Denna avgörande anstalt beviljar pension för allt det arbete inom den privata sektorn som den sökandes pensionsrätt baserar sig på.

När deltidspension beviljas för samtidiga APL-anställningar, är den beslutsfattande anstalten den anstalt som har försäkrat det huvudsakliga förvärvsarbetet. Om det inte går att bestämma vilken denna pensionsanstalt är, avgörs ansökan av den anstalt, som har försäkrat den APL-anställning som har börjat först.

Exempel 18

En person ansöker om deltidspension enbart på grundval av KAPL-arbete.

KAPL-anställning	
LFÖPL	LFÖPL-deltidsarbete

58 år

Ansökan avgörs av LEL Arbeterspensionskassan.

Exempel 19

En person ansöker om deltidspension och avslutar det ena av sina samtidiga arbeten. Den andra anställningen fortsätter liksom tidigare.

APL pensionsanstalt A 4 000 mk/mån	
	APL pensionsanstalt B 6 000 mk/mån

Juridiska avdelningen

12.1.1996

Pensionsanstalt A avgör pensionsansökan, eftersom deltidspensionen beviljas för en anställning som anstalten försäkrat.

4.1.3

Den sista verksamheten KoPL-arbete

Om den sökandes sista förvärvsarbete är KoPL-arbete, men det inte finns någon annan anstalt med återstående tid avslås ansökan av Pensionskassan för utövande konstnärer.

4.1.4

Samtidigt arbete inom den offentliga och den privata sektorn

Om en person ansöker om deltidspension både för arbete inom den privata sektorn och den offentliga sektorn, avgörs ansökan skilt för sig inom bägge sektorerna.

När det utreds om villkoren för pensionen är uppfyllda skall bägge pensionssystemen beakta också det arbete som omfattas av andra pensionslagar.

4.2

Tilläggs-
utredningar

Den sökande skall meddela de uppgifter som behövs i pensionsansökan eller i bilagorna. Om uppgifterna inte är tillräckliga, riktar pensionsanstalten en begäran om ytterligare uppgifter till den sökande, arbetsgivaren eller andra pensionsanstalter.

Inom den privata sektorn kontrollerar pensionsanstalten alltid uppgifterna om inkomster och arbetstider med arbetsgivaren. Inom den offentliga sektorn har arbetsgivaren ofta redan bekräftat uppgifterna i en bilaga till ansökan.

Om den sökande har arbetat både inom den privata och den offentliga sektorn, skall pensionsanstalten inom den ena sektorn ta reda på uppgifterna om arbete och intjänad pension av den andra sektorns anstalt.

På ansökningsblanketten frågas endast efter uppgifter om det sista arbetet. Om den återstående tiden inte ansluter sig till den sista anställningen, kan det hända att pensionsanstalten måste be om tilläggsutredningar om tidigare anställningar.

Juridiska avdelningen

12.1.1996

4.2.1

Utredningar från företagare

Om en företagare ansöker om deltidspension på grundval av att han har minskat eller upphört med företagarverksamheten, måste han redogöra för detta.

För att pensionsansökan skall kunna avgöras, skall företagaren förete en utredning för pensionsanstalten över att hans arbete har ändrats på det sätt som krävs för att deltidspensionen skall beviljas.

Som bevis för att företagarverksamheten har upphört krävs i regel ett köpe- eller gåvobrev eller ett hyreskontrakt. Förfarandet motsvarar praxis som tillämpas vid individuell förtidspension (se cirkulär A 23/91).

Som utredning över att arbetet har minskats betraktas t.ex. minskad omsättning eller att en ny arbetstagare har anställts i stället för företagaren. Om den nyanställda är familjemedlem skall hans arbetsinkomst höjas i motsvarande grad som den deltidspensionerade företagarens arbetsinkomst har sänkts. För att en familjemedlem som redan sedan tidigare deltagit i företagsverksamheten skall kunna anses ersätta den deltidspensionerade företagarens minskade arbetsinsats, skall en tillförlitlig utredning uppvisas, t.ex. över att familjemedlemmen i motsvarande grad minskat sitt förvärvsarbete utanför företaget eller avslutat sina studier.

En lantbruksföretagare skall som bevis på att han minskat sitt arbete förete en redogörelse för att han t.ex.

- minskar produktionen med hälften
- överför hälften av sitt arbete till barn som bor och arbetar på gården,
- slutar lönearbeta och fortsätter arbeta på gården (lantbruksarbetet har varit bisyssla),
- slutar helt och hållet med lantbruk och fortsätter i anställningen eller
- anställer en ny arbetstagare i företaget.

Vid behov inbegärs av företagare som ansöker om deltidspension en redogörelse för hur företagarverksamheten har minskats på Pensionsskyddscentralens blan-

Juridiska avdelningen

12.1.1996

kett nr 2170. Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt använder blanketten TM.

4.2.2

Ändringar i företagarförsäkringen

Om en företagare tar ut deltidspension så att t.ex. en APL-anställning fortsätter och företagarkerksamheten avslutas helt och hållet, skall företagarförsäkringen avslutas genom ett beslut. I dessa fall räcker det med ansökan om deltidspension för att företagarförsäkringen skall avslutas.

Om en företagare minskar sin företagarkerksamhet med hälften, och arbetsinkomsten fastställs till hälften av den stabiliserade arbetsinkomsten, indelas företagarens försäkring i två perioder. Den nya perioden börjar dagen efter pensionsfallet och för denna period krävs inte fyra månaders karenstid.

Om företagarkerksamheten fortsätter oförändrad efter deltidspensioneringen, fortsätter också FÖPL/LFÖPL-försäkringen utan avbrott.

5

BERÄKNING AV DELTIDSPENSIONEN

5.1

Inkomsbortfallet som deltidspensionen grundar sig på

Deltidspensionens belopp beräknas på basis av inkomstbortfallet vid deltidspensioneringen, dvs. skillnaden mellan den stabiliserade inkomsten av heltidsarbetet och inkomsten av deltidsarbetet.

Inkomstbortfallet behövs förutom vid beräkningen av deltidspensionens belopp också senare när pensionen för deltidspensionstiden räknas ut. För detta redogörs närmare i punkt 5.5.

Indexnivå

Vid årsskiftet justeras den stabiliserade inkomsten med APL-index så att den motsvarar nivån då deltidspensionen börjar. Inkomsten av deltidsarbete är den sökandes faktiska inkomst som inte justeras med APL-index.

Om pensionen börjar t.ex. senare än pensionsfallsåret därför att ansökan har gjorts sent, höjs pensionen som beräknats enligt pensionsfallsårets nivå till begynnelseårets indexnivå.

Juridiska avdelningen

12.1.1996

Arbetstagarnas pensionsavgift

När inkomstbortfallet räknas ut dras inte arbetstagarens pensionsavgift av från lönen för deltidsarbetet.

5.2

Hur inkomstbortfallet räknas ut

5.2.1

Ett förvärvsarbete

När den försäkrade har endast ett arbete före övergången till deltidspension, dras inkomsten för deltidsarbetet av från den stabiliserade inkomsten.

Exempel 20

En person ansöker om deltidspension fr.o.m. 1.5.1995, då han övergår från APL-heltidsarbete till APL-deltidsarbete.

Den stabiliserade inkomsten av APL-heltidsarbetet (den pensionsgrundande lönen) är 8 000 mk/mån.

Lönen för deltidsarbetet är 3 000 mk/mån.

APL-heltidsarb. 8 000 mk/mån	inkomstbortfall 5 000 mk/mån
	APL-deltidsarb. 3 000 mk/mån

1.5.1995

APL-heltidsarbetet upphör vid pensionsfallet dvs. 30.4.1995.

Inkomstbortfallet som deltidspensionen grundar sig på är skillnaden mellan den pensionsgrundande APL-lönen och lönen för deltidsarbetet, dvs. 5 000 mk.

Exempel 21

En person har haft en APL-anställning A från 1.5.1965 till 31.8.1994 och en APL-anställning B från 1.11.1994 till 31.1.1995.

Han ansöker om deltidspension fr.o.m. 1.2.1995, då han övergår till deltidarbete.

Juridiska avdelningen

12.1.1996

Den pensionsgrundande lönen för anställningen A är 7 000 mk/mån,
den pensionsgrundande lönen för anställningen B är 8 500 mk/mån och
lönen för deltidsarbetet är 4 000 mk/mån.

1.2.1995		
APL A 7 000	APL B 8 500	deltidsarbete 4 000 mk/mån
1.5.1965-31.8.1994	3 mån 1.11.1994-31.1.1995	

Om den försäkrade hade blivit arbetsoförmögen vid tidpunkten för deltidspensionens pensionsfall 31.1.1995, skulle återstående tid anslutas till anställningen A. Därför bestäms den stabiliserade inkomsten enligt anställningen A.

Inkomstbortfallet som deltidspensionen grundar sig på:

1712	
----	x 7 000 mk/mån - 4 000 mk/mån =
1688	3 099,52 mk/mån.

5.2.2

Samtidiga förvärvsarbeten

Pension på grundval av alla samtidiga arbeten

Enligt varje pensionslag är förutsättningen för deltidspension att arbete som omfattas av lagen skall minskas.

Om en person har rätt till deltidspension för alla sina samtidiga arbeten och han ansöker om pension på grundval av alla, bestäms inkomstbortfallet som deltidspensionen grundar sig på enligt följande:

- det sammanlagda beloppet stabiliserade inkomster per månad räknas ut
- av detta belopp dras det sammanlagda beloppet månadsinkomster av deltidsarbetena.

Juridiska avdelningen

12.1.1996

Exempel 22

En person har samtidigt haft ett APL- och ett FÖPL-förvärvsarbete. Han har minskat arbetet så att han har rätt till deltidspension både på grundval av APL och FÖPL och han ansöker om pension för bägge.

APL-heltidsarbete 8 000 mk/mån	APL-deltidsarbete 3 000 mk/mån
FÖPL-heltidsarbete stabiliserad inkomst 5 000 mk/mån	FÖPL-deltidsarbete 2 500 mk/mån

Stabiliserad inkomst - heltids-
arbete

APL	8 000 mk/mån
FÖPL	<u>5 000 mk/mån</u>
totalt	13 000 mk/mån

Inkomst av deltidarbete

APL	3 000 mk/mån
FÖPL	<u>2 500 mk/mån</u>
totalt	5 500 mk/mån

Inkomstbortfallet som deltidspensionen grundar sig på = 13 000 mk/mån - 5 500 mk/mån = 7 500 mk/mån.

Pensionen beviljas på grundval av en del av de samtidiga arbetena

En person kan ansöka om deltidspension också när endast en del av hans samtidiga arbeten ger rätt till deltidspension. I dessa fall fortsätter en del av de samtidiga förvärvsverksamheterna oförändrade, eller arbetsinsatsen ökar i vissa och minskar eller upphör helt i en annan.

Om inte den försäkrade har rätt till deltidspension på grundval av alla sina samtidiga verksamheter, bestäms inkomstbortfallet på följande sätt:

- det sammanlagda beloppet stabiliserade inkomster per månad för de förvärvsarbeten från vilka den sökande deltidspensionerar sig
- från detta belopp avdras det sammanlagda beloppet månadsinkomster för deltidarbete som omfattas av samma lag

samt dessutom

Juridiska avdelningen

12.1.1996

- sammanräknas de stabiliserade inkomsterna för samtliga samtidiga förvärvsarbeten
- från detta belopp avdras det sammanlagda beloppet av inkomsterna för samtliga deltidssarbeten.

Inkomstbortfallet är det **mindre** av de på detta sätt uträknade beloppen.

Att inkomstbortfallet beräknas på två olika sätt grundar sig på att inkomstbortfallet inte får överstiga inkomstbortfallet enligt den lag enligt vilken deltidspensionen beviljas, samt på att en ökning av inkomsterna enligt en lag när deltidspensionen börjar av inkomsterna skall när inkomstbortfallet räknas ut beaktas som minskande.

Exempel 23

En person har haft samtidigt ett APL- och ett FÖPL-arbete. Han övergår till APL-deltidsarbete och ansöker om deltidspension. FÖPL-arbetsinkomsten har minskat något. APL-deltidspension kan beviljas, den försäkrade har inte rätt till FÖPL-deltidspension.

APL-heltidsarbete 8 000 mk/mån	
FÖPL-heltidsarbete stabiliserad inkomst nivå 5 000 mk/mån	APL-deltidsarbete 3 000 mk/mån
	FÖPL-verksamhet 4 500 mk/mån

Stabiliserad inkomst -
heltidsarbete

APL	8 000 mk/mån
FÖPL	<u>5 000 mk/mån</u>
totalt	13 000 mk/mån

Inkomst av deltidssarbete

APL	3 000 mk/mån
FÖPL	<u>4 500 mk/mån</u>
totalt	7 500 mk/mån

Inkomstbortfallet räknas ut:

Stabiliserad inkomst av
APL-anställningen

	8 000 mk/mån
- APL-del- tidsarb. lön	<u>3 000 mk/mån</u>
skillnad	5 000 mk/mån

Stabiliserade inkomster av
samtliga arbeten

	13 000 mk/mån
- inkomster av deltidsarbeten	<u>7 500 mk/mån</u>
skillnad	5 500 mk/mån

Juridiska avdelningen

12.1.1996

Till inkomstbortfall väljs det lägre beloppet dvs. 5 000 mk/mån.

Exempel 24

En person har haft samtidig APL- och FÖPL-verksamhet. Han har minskat sitt arbete genom att börja arbeta deltid i sin APL-anställning och han ansöker om APL-deltidspension. FÖPL-verksamheten har inte minskat, FÖPL-arbetsinkomsten har höjts.

APL-heltidsarbete 8 000 mk/mån	APL-deltidsarbete 3 000 mk/mån
FÖPL stabiliserad inkomst 5 000 mk/mån	FÖPL-verksamhet 5 200 mk/mån

Stabiliserad inkomst för heltidsarbete Inkomst för deltidarbete

APL	8 000 mk/mån	APL	3 000 mk/mån
FÖPL	<u>5 000 mk/mån</u>	FÖPL	<u>5 200 mk/mån</u>
totalt	13 000 mk/mån	totalt	8 200 mk/mån

Inkomstbortfallet som APL-deltidspensionen grundar sig på:

$$8\ 000\ \text{mk/mån} - 3\ 000\ \text{mk/mån} = 5\ 000\ \text{mk/mån}$$

Inkomstbortfall för alla verksamheter:

$$13\ 000\ \text{mk/mån} - 8\ 200\ \text{mk/mån} = 4\ 800\ \text{mk/mån}.$$

Av dessa väljs det mindre beloppet, dvs. 4 800 mk/mån

5.3

Inkomstbortfallet fördelas mellan olika lagar

När en person har rätt till deltidspension enligt flera lagar, fördelas inkomstbortfallet proportionellt mellan de olika lagarna.

Fördelning

Inkomstbortfallet delas i proportion till inkomstbortfallen enligt de lagar på grundval av vilka den sökande har rätt till deltidspension.

Inget av inkomstbortfallen som fördelas enligt en lag som ger rätt till deltidspension får till sitt

Juridiska avdelningen

12.1.1996

belopp inte överskrida det faktiska inkomstbortfallet som omfattas av denna lag. Om det inte är möjligt att få deltidspension med stöd av en lag, skall alltså inte inkomstbortfall som omfattas av denna lag delas mellan de lagar som ger rätt till deltidspension.

Exempel 25

Den sökande har samtidiga APL- och StPL-anställningar. Han minskar på arbetet i bägge och ansöker om deltidspension på grundval av båda anställningarna. De övriga villkoren för pensionen är uppfyllda.

APL 4 000 mk/mån	APL 2 000 mk/mån
StPL 6 000 mk/mån	StPL 2 000 mk/mån
	deltidspension

Fördelning

Pensionsgrundande löner för heltidsa. 10 000 mk/mån
 - inkomster av deltidarbeten 4 000 mk/mån
 skillnad=det totala inkomstbortfallet 6 000 mk/mån.

6 000 mk fördelas mellan APL och StPL i proportion till inkomstbortfallet enligt respektive lag.

APL-andelen av det totala inkomstbortfallet:

2 000 mk
 ----- x 6 000 mk = 2 000 mk
 6 000 mk

StPL-andelen av det totala inkomstbortfallet:

4 000 mk
 ----- x 6 000 mk = 4 000 mk
 6 000 mk

Exempel 26

En person har samtidiga LFÖPL-, APL- och StPL-arbeten. Han minskar något på FÖPL-arbetet, minskar APL-arbetet med hälften och StPL-arbetet med 60 procent och ansöker om deltidspension.

Deltidspension beviljas enligt APL och StPL, eftersom även de övriga villkoren har uppfyllts. Den sökande har inte rätt till deltidspension enligt LFÖPL.

Juridiska avdelningen

12.1.1996

LFÖPL 1 000 mk/mån	LFÖPL 800 mk/mån
APL 4 000 mk/mån	APL 2 000 mk/mån
	StPL 2 000 mk/mån
StPL 5 000 mk/mån	deltidspension

De pensiongrundande lönerna för heltidsarbetet
= 10 000 mk/mån.

De sammanlagda inkomsterna av deltidarbetena är 4
800 mark/mån, dvs. 48 procent av inkomsterna av
heltidsarbetena.

Fördelning

Inkomstbortfallet totalt:

Inkomst av heltidsarbeten	10 000 mk/mån
- inkomst av deltidarb.	<u>4 800 mk/mån</u>
skillnad	5 200 mk/mån

Det totala inkomstbortfallet fördelas mellan APL och
StPL i proportion till inkomstbortfallet enligt res-
pektive lag. De proportionella andelarna får inte
överskrida det faktiska inkomstbortfallet.

Inkomstbortfall enligt de lagar som rätten till
deltidspension grundar sig på (APL + StPL):
9 000 - 4 000 = 5 000 mk/mån

APL-andel av det totala inkomstbortfallet

2 000 mk	
-----	x 5 200 mk = 2 080 mk
5 000 mk	

Eftersom APL-andelen inte får överskrida inkomst-
bortfallet i APL-arbetet, är APL-andelen av det
totala inkomstbortfallet 2 000 mk.

StPL-andelen av det totala inkomstbortfallet

3 000 mk	
-----	x 5 200 mk = 3 120 mk
5 000 mk	

StPL-andelen får inte överskrida det faktiska
inkomstbortfallet i StPL-arbetet, dvs. StPL-andelen
av det totala inkomstbortfallet = 3 000 mk.

Juridiska avdelningen

12.1.1996

Inkomstbortfallets LFÖPL-andel, 2 000 mk, ersätts inte med deltidspension, eftersom villkoren för FÖPL-deltidspension inte uppfylls.

Exempel 27

En person har ökat sin LFÖPL-verksamhet och minskat sitt APL- och StPL-arbete och ansöker om deltidspension.

LFÖPL 1 000 mk/mån	LFÖPL 1 500 mk/mån
APL 4 000 mk/mån	APL 2 000 mk/mån
	StPL 2 000 mk/mån
StPL 5 000 mk/mån	

Inkomsterna av heltidsarbetet sammanlagt 10 000 mk/mån.

Resterande inkomster sammanlagt 5 500 mk/mån.

Det totala inkomstbortfallet:
10 000 mk - 5 500 mk = 4 500 mk

Inkomstbortfall enligt lagarna som ger rätt till deltidspension:
9 000 mk - 4 000 mk = 5 000 mk

APL-andel av det totala inkomstbortfallet

2 000 mk
----- x 4 500 mk = 1 800 mk
5 000 mk

StPL-andel av det totala inkomstbortfallet

3 000 mk
----- x 4 500 mk = 2 700 mk
5 000 mk

Sammandrag

Den proportionella fördelningen av inkomstbortfallet enligt de olika pensionslagarna är av betydelse, om den försäkrade har ökat sin arbetsinsats i ett arbete som omfattas av en lag och om han inte därför har rätt till deltidspension enligt denna lag. I så fall beräknas inkomstbortfallet enligt varje lag som ger rätt till deltidspension på basis av det totala inkomstbortfallet.

Juridiska avdelningen

12.1.1996

I övriga fall kan varje lags andel av det totala inkomstbortfallet beräknas direkt på basis av inkomstbortfallet som omfattas av den ifrågavarande lagen.

5.4

Deltidspensionens belopp

Både inom den privata och den offentliga sektorn är deltidspensionen 50 procent av inkomstbortfallet.

Deltidspensionen kan vara högst 75 procent av den samordnade pension som den försäkrade tjänat in före deltidspensioneringen.

5.4.1

Deltidspensionens maximibelopp

Deltidspensionen får vara högst 75 procent av den samordnade pension som tjänats in före pensionsfallet. All pensioner som nämns i 8 § 4 mom. APL beaktas.

Före samordningen läggs arbetspensionstillägget till den intjänade pensionen. Barntillägget läggs däremot inte till pensionen.

Det finns skillnader mellan det pensionsbelopp som skall beaktas inom den privata sektorn och den offentliga sektorn.

APL

Inom den privata sektorn beaktas i deltidspensionens maximibelopp både pensioner från den privata sektorn och den offentliga sektorn enligt grundskyddet.

StPL

I StPL-deltidspensionens maximibelopp beaktar Statskontoret StPL-pensionen enligt tilläggsskyddet när en person är född före 1940, medan den privata sektorns pensioner och KTAPL-pension beaktas enligt grundskyddet. För en person som är född efter 1939 är StPL-pensionen antingen pension till en gammal eller ny arbetstagare.

KPS

Kommunernas pensionsförsäkring beaktar i pensionens maximibelopp för en person född före 1940 KTAPL-pensionen enligt tilläggsskyddet, men StPL-pension och pension från den privata sektorn enligt grundskyddet. För 1940 och senare född personer beaktas också KTAPL-pensionen här enligt grundskyddet.

Juridiska avdelningen

12.1.1996

Pension för arbete utomlands

Också pension som tjänats in genom utomlands försäkrat arbete beaktas när maximibeloppet räknas ut.

Om det finns uppgifter om pension som tjänats in utomlands, används uppgifterna.

Om det inte finns uppgifter, skall blanketten U skickas till och fyllas i av den sökande. På grundval av de perioder som anges på blanketten skall den teoretiska pensionen utan återstående tid räknas ut enligt finsk lagstiftning och användas här som pension. I dessa fall beviljas deltidspensionen genom interimbeslut.

Samtidigt skickas en begäran om utredning av pensionen till avtalslandet.

Proportionell minskning

Om den sökande har rätt att få del tidspension enligt flera olika lagar och deltidspensionens belopp överskrider maximibeloppet, skall deltidspensionen minskas i proportion till de pensionsrätter som tjänats in enligt den olika lagarna (på samma sätt som vid proportionell minskning vid samordning). När StPL tillämpas görs minskningen i proportion till intjänade och samordnade pensioner.

Exempel 28

En person har avslutat en KTAPL-anställning och arbetar därefter samtidigt i en APL- och en StPL-anställning. Han minskar arbetet i bägge och ansöker om deltidspension för bägge anställningar.

KTAPL	APL 4 800 mk/mån	APL 3 800 mk/mån
	StPL 6 200 mk/mån	StPL 1 800 mk/mån

APL-inkomstbortfallet är 1 000 mk/mån,
StPL-inkomstbortfallet är 4 400 mk/mån.

Deltidspensionerna
 APL 50 % x 1 000 mk = 500 mk/mån
 StPL 50 % x 4 400 mk = 2 200 mk/mån
 sammanlagt 2 700 mk/mån

Juridiska avdelningen

12.1.1996

Deltidspensionens maximibelopp räknas ut på basis av det sammanlagda beloppet samordnade pensioner som tjänats in fram till deltidspensioneringen.

APL-deltidspensionens maximibelopp:

Intjänade pensioner vid tidpunkten för deltidspensionens pensionsfall

APL-pension	850 mk/mån
StPL-pension (grundskydd)	2 000 mk/mån
KTAPL-pension (grundskydd)	<u>160 mk/mån</u>
Sammanlagt	3 010 mk/mån

Samordningen inverkar inte i detta fall på den intjänade pensionen.

Deltidspensionens maximibelopp är 75 procent av den samordnade intjänade pensionen:
 $75 \% \times 3\ 010\ \text{mk/mån} = 2\ 257,50\ \text{mk/mån}$
 Beräknad enligt inkomstbortfallet överskrider deltidspensionernas sammanlagda belopp (2 700 mk/mån) maximibeloppet. Den överskjutande delen är 2 700 mk/mån - 2 257,50 mk/mån = 442,50 mk/mån.

Den överskjutande delen dras av från APL- och StPL-deltidspensionerna enligt dessa lagar i proportion till de fram till deltidspensioneringen intjänade och samordnade pensionerna. KTAPL-pensionen beaktas alltså inte.

APL 850 mk/mån + StPL 2 000 mk/mån =
 2 850 mk/mån.

APL:s proportionella andel av den överskjutande delen:

850 mk	
-----	x 442,50 mk = 131,97 mk
2 850 mk	

StPL-deltidspensionens maximibelopp

Intjänade pensioner vid tidpunkten för deltidspensionens pensionsfall

APL-pension	850 mk/mån
StPL-pension (tilläggssk.)	2 200 mk/mån
KTAPL-pension (grundskydd)	<u>160 mk/mån</u>
Sammanlagt	3 210 mk/mån

Samordningen inverkar i detta fall inte på den intjänade pensionen.

Juridiska avdelningen

12.1.1996

Deltidspensionens maximibelopp är 75 procent av den intjänade samordnade pensionen.
 $75 \% \times 3\,210 \text{ mk/mån} = 2\,407,50 \text{ mk/mån}$

Den överskjutande delen är
 $2\,700 \text{ mk/mån} - 2\,407,50 \text{ mk/mån} = 292,50 \text{ mk/mån.}$

APL 850 mk/mån + StPL 2 200 mk/mån = 3 050 mk/mån.

StPL:s proportionella andel av den överskjutande delen:

2 200 mk/mån
 ----- x 292,50 mk/mån = 210,98 mk/mån
 3 050 mk/mån

Deltidspensionerna sammanlagt mk/mån

APL 500 mk - 131,97 mk/mån = 368,03
 StPL 2 200 mk - 210,98 mk/mån = 1 989,02
 sammanlagt 2 357,05

Sänkt pensionsålder inom den privata sektorn

Om en person deltidspensioneras från en heltidsanställning med sänkt pensionsålder, beaktas pensionen som tjänats in i anställningen normerad till 65 års ålders nivå när deltidspensionens maximibelopp (75 procent) räknas ut.

Exempel 29

En persons heltidsanställning har sänkt pensionsålder 60 år. Han övergår till deltidarbete och ansöker om deltidspension när han har fyllt 58 år. Pensionsåldern 60 år gäller också för deltidspanställningen.

APL p.ålder 60 år	inkomstbortfall 5 097,03 mk/mån
pensionslön 9 470,43 mk/mån	deltidsarbete p.ålder 60 år inkomst 4 373,40 mk/mån

APL-grundpension som har tjänats in i heltidsarbetet är när pensionsåldern är 60 år
 2 617,56 mk/mån.

Juridiska avdelningen

12.1.1996

Pensionen omvandlad så att den motsvarar 65 års ålder:

$1,43 \times 2\ 617,56 \text{ mk/mån} = 3\ 743,11 \text{ mk/mån.}$

Deltidspension:

$50 \% \times 5\ 097,03 \text{ mk/mån} = 2\ 548,52 \text{ mk/mån.}$

Maximibelopp:

$75 \% \times 3\ 743,11 \text{ mk/mån} = 2\ 807,33 \text{ mk/mån.}$

Maximibeloppet överskrids inte, i deltidspension beviljas 2 548,52 mk/mån.

5.5

Ny pension som tjänas in under pensionstiden

För deltidarbetet under deltidspensionstiden tjänar den försäkrade in pension på samma sätt som för annat arbete. Dessutom tjänar han också in pension för deltidspensionstiden. Pensionsdelen som tjänats in under deltidspensionstiden läggs till den pension som beviljas senare.

Privata sektorn

Inom den privata sektorn växer pensionen med 1,5 procent i året under deltidspensionstid också till den del som pensionen fortsätter efter 60 år. Enligt APL tjänas pension in på det sätt fram till den dag då den försäkrade når den allmänna pensionsåldern. Enligt den teknik som tillämpas vid KAPL-arbete beaktas dock inkomsterna fram till slutet av den månad då den försäkrade når pensionsåldern.

Under pensionstid växer pensionen enligt allmänna pensionsåldern 65 år, även om deltidsanställningen har sänkt pensionsålder.

När pensionen för pensionstiden räknas ut är den pensionsgrundande lönen det inkomstbortfall som användes som grund **första gången** deltidspensionen fastställdes.

Även om deltidspensionen räknas ut på nytt därför att pensionstagarens inkomster har förändrats, ändras inte den pensionsgrundande lönen för pensionen som tjänas in under pensionstid enligt det nya inkomstbortfallet.

Om en persons deltidspension upphör före pensionsåldern, upphör också pensionstillväxten.

Inom den privata sektorn kan inte återstående tid anslutas till deltidspensionsperioden, även om pen-

Juridiska avdelningen

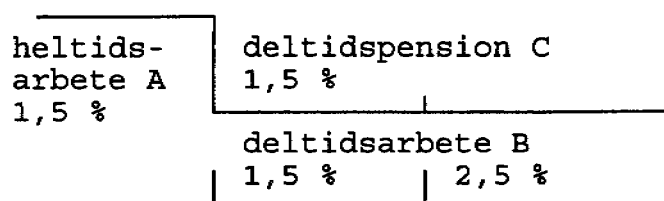
12.1.1996

sionstagaren som fortsättning på deltidspensionen beviljas heleffektiv pension.

Exempel 30

En person är född 20.5.1936. När han övergår till deltidarbete och när han ansöker om deltidspension har han redan fyllt 59 år.

deltidsarb. börjar	året x fyller	65 år
1.7.1995	60 år börjar	20.5.2001
	1.1.1996	

Pension tjänas in enligt följande:

- för heltidsarbete A
- 1,5 % i året,
- för deltidarbete B
- 1,5 % fram till det år arbetstagaren fyller 60 år och
2,5 % fr.o.m. början av det år arbets-
tagaren fyller 60 år fram till pensions-
åldern
- för deltidspensionstid C
- 1,5 % av inkomstbortfallet under den tid
som pensionen löper, dock högst fram
till pensionsåldern.

StPL, KPS

Inom den offentliga sektorn intjänas pension för deltidspensionstid enligt samma intjäningsprocent som för arbete (2,2 %, 2,0 %, 2,5 % eller 1,5 %). S.k. förhöjda intjäningsprocent (2,0 eller 2,5 %) gäller också pension som intjänas under deltidspensionstid (i motsats till APL). Pension kan tjänas in också efter det att pensionsåldern har uppnåtts (gäller inte APL).

Som pensionsgrundande lön betraktas respektive inkomstbortfall. Om deltidspensionen räknas ut på nytt p.g.a. förändringar i inkomsterna, ändras alltså den pensionsgrundande lönen för pension som intjänas under pensionstid i motsvarande grad (gäller inte APL).

Juridiska avdelningen

12.1.1996

Om en person som har fått deltidspension beviljas heleffektiv invalid- eller arbetslöshetspension eller heleffektiv familjepension som fortsättning på deltidspensionen, ansluts återstående tid också till pension som baserar sig på deltidspensionstid (gäller inte APL).

5.6

Registrerade tilläggsförmåner

Registrerad tilläggspension betalas inte i anslutning till deltidspension och beaktas inte heller när deltidspensionens maximibelopp räknas ut.

Av registrerat tilläggspensionsskydd som tjänats in fram till deltidspensioneringen bildas ett fribrev.

När en person har beviljats APL-, FÖPL- eller LFÖPL-deltidspension och han fortsätter med detta arbete under pensionstiden, anses han ha en ny anställning eller ha börjat en ny företagareverksamhet. Heltidsarbetets sänkta pensionsålder gäller också anställningen under deltidspensionstiden, om inte annat avtalas. För denna nya verksamhet kan arbetsgivaren eller företagaren teckna en separat tilläggs-pensionsförsäkring.

5.7

Ny uträkning av pensionens belopp

Deltidspensionen räknas ut på nytt om inkomsterna från deltidsarbetet har förändrats på ett sätt som väsentligen avviker från den allmänna löneutvecklingen.

När pensionsanstalten får en anmälan om att inkomsterna av deltidsarbetet har förändrats, utreder den först om inkomsterna fortfarande uppfyller villkoren för pensionen. Om så är fallet räcker det att granskningen endast gäller de förändrade inkomsterna.

Inkomsterna för deltidsarbetet skall under hela pensionstiden ligga innanför de gränser som har fastställts för förvärvsinkomsterna (inom den privata sektorn 35-70 % och inom den offentliga sektorn 40-60 % av den stabiliserade inkomsten). När den förändrade inkomsten jämförs med dessa gränser justeras gränserna först med APL-index för förvärvsaktiva till nivån vid granskningstidpunkten.

När inkomstförändringens inverkan på pensionens belopp utreds, jämförs de förändrade inkomsterna med lönen för deltidsarbetet sådan den var när pensionen

Juridiska avdelningen

12.1.1996

började eller senare i samband med tidpunkten för förändringen. Denna lön skall för jämförelsen justeras med APL-indexet för förvärvsaktiva. Om inkomsterna har förändrats mer än 10 procent, räknas deltidspensionen ut på nytt. Om förändringen är högst 10 procent, räknas inte pensionen ut på nytt. På detta sätt leder inte små löneändringar till ändring av pensionsbeloppet.

Deltidspensionen räknas om i nivån månaden efter den månad då inkomsten förändrades och den ändrade pensionen börjar fr.o.m. början av samma månad. Om inkomsten har förändrats den första dagen i månaden betalas dock det ändrade pensionsbeloppet ut redan fr.o.m. början av denna månad.

Samordningen av maximibeloppet justeras **endast** ifall deltidspensionstagaren beviljas ny olycksfalls-, trafik- eller militärskadeersättning, eller ifall ersättningsens belopp ändras.

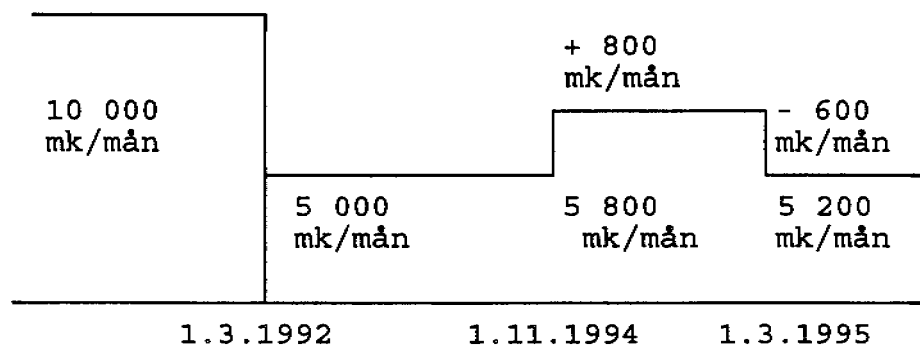
Det nya inkomstbortfallet som deltidspensionen grundar sig på beräknas enligt punkt 6.1. med hjälp av den ursprungliga stabiliserade inkomsten justerad med APL-index för förvärvsaktiva.

Den nyuträknade pensionen får vara högst lika stor som den tidigare deltidspensionens maximibelopp justerat med APL-index.

Exempel 31

En person har fått deltidspension 1.3.1992. Den stabiliserade inkomsten var då 10 000 mk/mån och inkomsten av deltidsarbetet 5 000 mk/mån.

Förändringar i lönen för deltidsarbetet
 - inkomsten stiger med 800 mk/mån fr.o.m. 1.11.1994
 - inkomsten sjunker till 5 200 mark/mån fr.o.m. 1.3.1995
 Villkoren beträffande deltidsarbetet är fortfarande uppfyllda.

Juridiska avdelningen

12.1.1996

Utredning av inkomstförändringen:

Villkoren för deltidspensionen är uppfyllda 1.11.1994 och 1.3.1995.

1.11.1994 Lönen för deltidssarbetet 1.3.1992 , dvs. 5 000 mk/mån justeras med APL-index till nivån vid justeringstidpunkten = 5 017,84 mk/mån (index 1688).

Inkomsten av deltidssarbetet 5 800 mk/mån är över 10 procent högre än inkomsten som justerades med index för pensionens begynnelsestidpunkt.

Pensionen räknas ut på nytt.

1.3.1995 Lönen för deltidssarbetet vid den föregående förändringstidpunkten, 5 800 mark/mån justeras med den senare förändringstidpunktens index, inkomsten är då 5 882,46 mk/mån (index 1712).

Inkomsten av deltidssarbetet är över 10 procent mindre än inkomsten av det tidigare deltidssarbetet justerat med index.

Pensionen räknas ut på nytt.

6

DELTIDSPENSIONEN BÖRJAR

6.1

Utbetalningen börjar

Deltidspensionen börjar betalas ut fr.o.m. början av månaden efter det att alla villkor för deltidspensionen är uppfyllda, dvs. månaden efter pensionsfallet.

Retroaktiv utbetalning

Deltidspension kan utbetalas retroaktivt för högst sex månader räknat från början av månaden efter pensionsansökan.

Eftersom sjukdagpenning inte inverkar på utbetalningen av deltidspensionen, betalas retroaktiv deltidspension till pensionstagaren.

Om en person har fått arbetslöshetsdagpenning för samma tid som deltidspension skall betalas retroaktivt för, återkrävs dagpenningen av den instans som

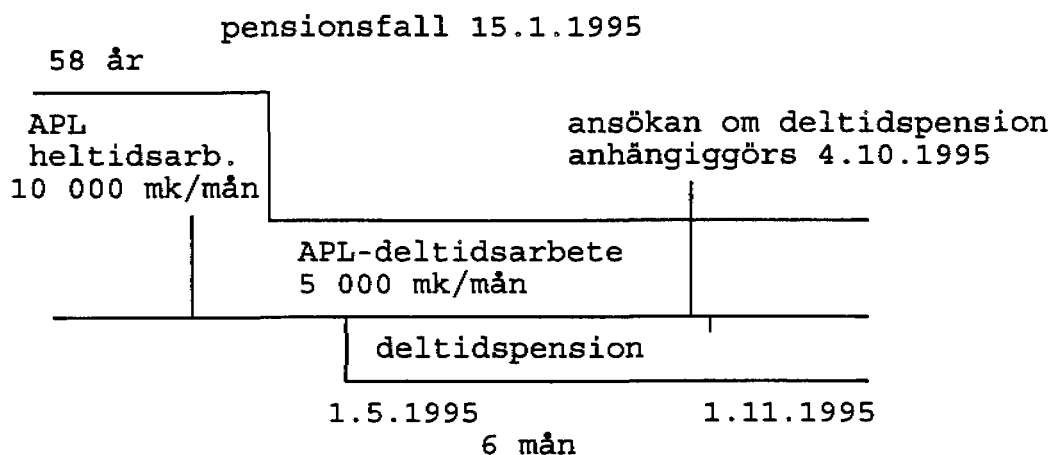
Juridiska avdelningen

12.1.1996

betalar den och den dras av från pensionen på motsvarande sätt som i fråga om andra pensioner.

Exempel 32

En person som är äldre än 58 år har övergått från heltidsarbete till deltidarbete 15.1.1995. Han söker deltidspension när han har arbetat deltid i nästan 10 månader.

Villkoren för deltidspensionen uppfylldes vid pensionsfallet 15.1.1995. Pensionen kan betalas retroaktivt för sex månader fr.o.m. början av månaden efter pensionsansökan, dvs. 1.5.1995.

6.2

Pensionsbeslutet när pensionen börjar

I beslutet om deltidspensionen eller i bilagorna till beslutet skall utöver de vanliga uppgifterna anges att pensionstagaren utan dröjsmål skall meddela pensionsanstalten om väsentliga ändringar i deltidarbetet. Pensionstagaren skall informera pensionsanstalten om åtminstone följande ändringar

- ändringar i arbetstiderna, om den genomsnittliga veckoarbetstiden förändras
- andra löneökningar hän allmänna löneförhöjningar som baserar sig på kollektivavtal
- när anställningen eller företagareverksamheten upphör
- när en ny anställning eller företagareverksamhet börjar
- andra ändringar i företagareverksamheten
- när en annan arbetspension börjar.

Juridiska avdelningen

12.1.1996

I anslutning till pensionsbeslutet skall också följderna om pensionstagaren försummar att anmäla förändringar anges tillräckligt tydligt, dvs. att pensionen kan dras in och att pension som har betalats ut på felaktiga grunder kan återkrävas. För indragning av pension redogörs närmare i punkt 9.

Om deltidspensionen har dragits in och den försäkrade på nytt uppfyller villkoren för pensionen, har han rätt att få deltidspension. För detta redogörs i punkt 10.

7

DELTIDSPENSION ÖVERGÅR I ANNAN PENSION

När deltidspension övergår i en annan pension, är det fråga om ett nytt pensionsfall

7.1

Deltidspension blir ålderspension

Ändring av deltidspensionen vid pensionsåldern för ålderspension är beroende av om pensionstagaren avslutar anställningen och ansöker om ålderspension, eller om han fortsätter arbeta. Om deltidspensionstagaren är företagare beror beloppet ålderspension på om han ansöker om ålderspension eller inte.

Deltidspension kan ändras till förtida ålderspension om pensionstagaren avslutar anställningsförhållandet eller företagaren trots att FÖPL/LFÖPL-verksamheten fortsätter inte längre uppfyller villkoren för deltidspension.

7.1.1

Deltidsarbetet upphör vid pensionsåldern

APL

När en person slutar deltidsarbeta vid pensionsåldern, skall han ansöka om ålderspension. Ålderspensionen beviljas på normalt sätt och börjar fr.o.m. början av månaden efter födelsedagen då deltidspensionstagaren fyllde pensionsåldern.

Pensionen räknas ut på basis av tre olika delar: heltidsarbetet, deltidsarbetet och deltidspensionstiden. För detta redogörs närmare i punkt 5.5.

Deltidspensionstagares ansökan om ålderspension avgörs av den pensionsanstalt som har försäkrat pensionstagarens deltidspension. Den pensionsanstalt som betalar ut ålderspensionens kan alltså vara en annan pensionsanstalt än den som betalar ut deltidspension.

Juridiska avdelningen

12.1.1996

Om en person får deltidspension både från den offentliga och den privata sektorn, skall deltidspensionen från den privata sektorn avslutas om pensionstagaren ansöker om att deltidspensionen från den offentliga sektorn skall ändras till ålderspension vid en lägre ålder än den privata sektorns pensionsålder.

StPL, KPS

Om deltidarbetet upphör vid pensionsåldern eller senare och pensionstagaren får deltidspension från den offentliga sektorn, upphör deltidspension och i stället beviljas på ansökan ålderspension. Också inom den offentliga sektorn beräknas pensionen på basis av tre delar (heltidsarbetet, deltidarbetet och deltidspensionstiden).

Om inte deltidarbetet upphör, fortsätter pensionen trots pensionsåldern som deltidspension.

När pensionstagaren får deltidspension från den offentliga sektorn och deltidarbetar i den privata sektorn, ändras pensionen på ansökan till ålderspension vid den offentliga sektorns pensionsålder (alltså inte vid den privata sektorns pensionsålder). En förutsättning är dock att deltidarbetet inom den privata sektorn eller företagarkerksamheten upphör.

I detta fall består ålderspensionen av pensionen som har tjänats in i heltidsarbetet inom den offentliga sektorn och pensionen som tjänats in under deltidspensionstiden.

Pensionen som tjänats in i deltidarbetet inom den privata sektorn får pensionstagaren vid pensionsåldern enligt den privata sektorns pensionslagar (i regel 65 år) eller som förtida eller uppskjuten ålderspension.

Om pensionstagaren samtidigt med deltidspension från den offentliga sektorn har en StPL- eller KTAPL-ansättning och en privat anställning eller företagarkerksamhet, får han på ansökan ålderspension från den offentliga sektorn om han avslutar deltidarbetet inom den offentliga sektorn. Detsamma gäller också i situationer där en person är deltidspensionerad både från den offentliga och den privata sektorn. I detta fall avslutar dock ålderspension från den offentliga sektorn deltidspensionen från den privata sektorn.

Exempel 33

Den försäkrade har arbetat samtidigt i en APL- och en StPL-ansättning. Han har blivit deltidspen-

Juridiska avdelningen

12.1.1996

sionerad från StPL-anställningen vid 58 års ålder och avslutat StPL-anställningen. APL-anställningen fortsätter som tidigare.

I det följande presenteras alternativa sätt att ta ut ålderspension vid olika pensionsåldrar. Den försäkrades pensionsålder är 63 år.

	58	60	63	65
APL	APL	APL	APL	
StPL				

vid 58 - 62 år

Ålderspensioner som har tjänats in i StPL-anställningen och under StPL-deltidspensionstiden kan tas ut i förtid om deltidsarbetet upphör.

Ålderspensionen som tjänats in i APL-anställningen kan tas ut i förtid vid fr.o.m. 60 års ålder om APL-anställningen upphör.

63 - 64 år

Ålderspension som har tjänats in i StPL-anställning och under StPL-deltidspensionstid kan tas ut som ålderspension efter uppnådd pensionsålder, om deltidsarbetet upphör.

Pension som har tjänats in i APL-anställningen kan tas ut i förtid fr.o.m. samma tidpunkt som StPL-ålderspensionen.

Om inte deltidsarbetet upphör, fortsätter pensionen som StPL-deltidspension också efter det att pensionsåldern uppnåtts.

Vid 65 år -

Ålderspension som har tjänats in i StPL-anställning och under StPL-deltidspensionstid beviljas om APL-anställningen upphör. I StPL-ålderspensionen ingår inte uppskovsförhöjning.

APL-ålderspension beviljas när deltidsarbetet upphör. Om APL-anställningen upphör efter 65 års ålder ingår uppskovsförhöjning i ålderspensionen.

Exempel 34

Den försäkrade har APL-deltidspension och en APL-deltidsanställning och StPL-deltidspension och en StPL-deltidsanställning. StPL-deltidsarbetet

Juridiska avdelningen

12.1.1996

upphör vid 63 års ålder och APL-deltidsarbetet fortsätter till 65 års ålder.

	58	63	65
APL 4 000 mk/mån		APL 2 000 mk/mån	APL
StPL 6 000 mk/mån		StPL 2 000 mk/mån	

Pensionen bestäms på följande sätt:

Vid 63 år

StPL-deltidsarbetet upphör. I APL-anställningen som fortsätter är inkomsten fortfarande 2 000 mk/mån.

StPL-deltidspensionen upphör därför att inkomsten av deltidssarbetet är mindre än 40 procent av det sammanlagda beloppet pensionsgrundande lön av heltidsanställningarna. I stället beviljas ålderspension på ansökan.

När StPL-ålderspension beviljas, måste APL-deltidspensionen dras in eftersom StPL-ålderspension är ett hinder för fortsatt APL-deltidspension. Även om den ifrågavarande personen inte ansöker om StPL-ålderspension när han slutar arbeta, måste APL-deltidspensionen dras in eftersom inkomsten av deltidssarbetet är mindre än 35 procent av det sammanlagda beloppet pensionsgrundande löner av heltidsanställningarna. Om också APL-anställningen skulle upphöra uppstår rätt till förtida APL-ålderspension.

Vid 65 år -

När deltidssarbetet upphör beviljas APL-ålderspension. Om den försäkrade skjuter upp ålderspensioneringen till efter 65 år, ingår uppskovsförhöjning i ålderspensionen.

7.1.2

Deltidsarbetet fortsätter efter pensionsåldern

APL

Om ett APL-deltidsarbete fortsätter efter pensionsåldern ändras namnet på deltidspensionen till ålderspension fr.o.m. början av månaden efter den månad då den försäkrade fyllde 65 år. Pensionsbeloppet ändras däremot inte. Denna ålderspension avslutar deltidspensionen från den offentliga sektorn. Pensionen räknas ut på nytt som ålderspension först när APL-deltidsarbetet upphör. På samma sätt förfars om inte en KAPL-arbetstagare eller företagare som fort-

Juridiska avdelningen

12.1.1996

sätter arbeta deltid inte ansöker om ålderspension när han fyller 65 år.

Pension som har ändrats från deltidspension till ålderspension delas enligt de olika lagarna i proportion till pensioner som tjänats in fram till pensionsåldern. Härvid beaktas dock inte pension som har tjänats in i en APL-anställning som fortfarande pågår.

När en APL-arbetstagare, en KAPL-arbetstagare eller företagare som har avslutat sitt deltidarbete ansöker om ålderspension, räknas först hans fram till pensionsåldern intjänade, samordnade pension ut. Från denna pension avdras den ålderspension som redan betalas ut. Uppskovsförhöjningen räknas ut på skillnaden och pensionen som räknats ut på detta sätt höjs med APL-index för att motsvara nivån vid den tidpunkt då den slutliga ålderspensionen börjar. Vilket index som används beror på pensionsåldern. Ålderspensionens uppskjutna del läggs till den pension som redan betalas ut.

Om en person som har ett KAPL-, FÖPL-, LFÖPL- eller KoPL-deltidsarbete ansöker om ålderspension, ändras pensionen till ålderspension även om deltidarbetet inte upphör.

Exempel 35

En person har samtidigt arbetat i arbeten som omfattas av StPL, FÖPL och APL. FÖPL- och APL-arbetet fortsätter. APL-anställningen upphör vid 65 års ålder. FÖPL-verksamheten fortsätter till 67 års ålder.

	58	65	67
FÖPL 4 000 mk/mån	FÖPL 4 000 mk/mån	FÖPL 4 000 mk/mån	
APL 6 000 mk/mån	APL 4 000 mk/mån		
StPL 6 000 mk/mån			

Pensionen bestäms på följande sätt:

Vid 58 års ålder Den försäkrade har rätt till APL- och StPL-deltidspension, eftersom den återstående inkomsten 8 000 mark/mån utgör 50 procent av heltidsverksamheten. FÖPL-verksamheten berättigar inte till deltidspension, eftersom den fortsätter i samma omfattning som tidigare.

Juridiska avdelningen

12.1.1996

Vid 63 års ålder Den försäkrade har inte rätt till StPL-ålderspension eftersom deltid arbetet fortsätter.

Vid 65 års ålder Den försäkrade har rätt till APL-ålderspension eftersom APL-anställningen upphör.

Också StPL-deltidspensionen upphör eftersom FÖPL-verksamheten (4 000 mk/mån dvs. 25 %) inte ensam uppfyller kravet beträffande den återstående inkomsten. I stället kan StPL-ålderspension beviljas på ansökan.

Den försäkrade kan om han så önskar ta ut ålder pension för FÖPL-verksamheten oberoende av om FÖPL-verksamheten fortsätter.

Vid 67 års ålder Om den försäkrade skjuter upp uttaget av FÖPL-ålderspensionen till efter 65 årsdagen, räknas en uppskovsförhöjning på ålderspensionen.

7.2

Deltidspension blir invalidpension

När en deltidspensionstagare blir arbetsoförmögen ändras pensionen på ansökan till invalidpension eller rehabiliteringsstöd.

Sjukdagpenning Deltidspensionen är inget hinder för dagpenning enligt sjukförsäkringslagen (SFL). Om en deltidspensionstagare beviljas SFL-dagpenning, betalas dagpenningen utöver deltidspensionen, eftersom deltidspensionen inte dras av från dagpenningen.

Enligt en ändring av SFL som trädde i kraft vid årsskiftet skall deltidspensionstagares SFL-dagpenning beräknas på basis av inkomsten av deltid arbetet.

Pensionen börjar

Om en deltidspensionstagare ansöker om SFL-dagpenning, fastställs dagpenningens primärtid på vanligt sätt och invalidpensionen börjar när primärtiden upphör.

Om inte deltidspensionstagaren ansöker om dagpenning, börjar invalidpensionen retroaktivt från och med början av den månad som följer efter det att arbetsoförmågan började. Deltidspension som betalats för samma tid räknas som en delbetalning av invalidpensionen.

StPL-invalidpension börjar först när rätt till lön som arbetsgivaren betalar för sjuktid upphör.

Juridiska avdelningen

12.1.1996

Enligt KPS börjar invalidpensionen (om personen inte har ansökt om sjukdagpenning) från och med början av den månad som följer efter det att arbetoförmågan började, men i invalidpension utbetalas då skillnaden mellan invalidpensionen och den lön som arbetsgivaren har betlat under sjuktiden.

Återstående tid i anslutning till deltidspensionstid

Inom den offentliga sektorn kan återstående tid också finnas i anslutning till en deltidspensionsperiod. I fråga om den privata sektorns pensioner kan återstående tid endast finnas i anslutning till en arbetsperiod.

7.3

Deltidspension blir individuell förtidspension

En deltidspensionstagare kan beviljas individuell förtidspension om villkoren för pensionen är uppfyllda.

7.4

Arbetslöshetspension efter deltidspension

7.4.1

Rätt till arbetslöshetsdagpenning medan deltidsarbetet fortsätter

Deltidspension är inte ett hinder för utbetalning av arbetslöshetsdagpenning samtidigt som deltidspension, om deltidspensionstagaren samtidigt söker heltidsarbete. Deltidspensionens belopp dras dock av från beloppet dagpenningen (gäller både grunddagpenning och inkomstrelaterad dagpenning).

Eftersom deltidspensionstagaren skall söka heltidsarbete och eftersom inkomsterna av deltidspensionen och deltidsarbetet inverkar på beloppet arbetslöshetsdagpenning, får deltidspensionstagaren vanligtvis inte dagpenning.

7.4.2

Rätt till arbetslöshetsdagpenning när deltidsarbetet upphör

Om deltidsarbetet upphör har deltidspensionstagaren rätt till arbetslöshetsdagpenning och när rätten till dagpenning upphör har han möjlighet att få arbetslöshetspension när han har fyllt 60 år. Från deltidspensionstagarens dagpenning avdras deltidspension som ännu betalas ut när dagpenningen börjar. När deltidspensionen upphör betalas dagpenningen till fullt belopp.

Juridiska avdelningen

12.1.1996

Om en person har varit deltidspensionerad omedelbart före det att den inkomstrelaterade dagpenningen börjar, bestäms hans rätt till inkomstrelaterad dagpenning enligt den situation som var rådande då deltidspensionen bröjades. På så sätt bestäms arbetsvillkoret och dagpenningens storlek i regel enligt heltidsarbetete.

7.5

Familjepension efter deltidspension

Om förmånslåtaren hade deltidspension, grundar sig familjepensionen på den pensions som förmånslåtaren skulle ha fått om han på sin dödsdag hade fått rätt till full invalidpension.

Om förmånslåtaren har fortsatt att deltidspensarbeta efter fyllda 65 år räknas familjepensionen ut med den vid dödsfallet icke-samordnade ålderspensionen som grund. I denna pension ingår uppskovsförhöjning.

8

KONTROLL AV DELTIDSARBETET

8.1

Pensionstagarens skyldigheter

Pensionstagaren är skyldig att på eget initiativ lämna uppgifter till pensionsanstalten om sådana ändringar som inverkar på hans rätt att få pension eller på pensionens belopp. Pensionstagaren informeras om anmälningsskyldigheten i samband med pensionsbeslutet (se punkt 6.2).

8.2

Arbetsgivarens skyldighet att lämna uppgifter

Arbetsgivaren är skyldig att till pensionsanstalten på pensionsanstaltens begäran lämna uppgifter som behövs för utbetalningen av pensionen. I praktiken innebär det att pensionsanstalten också kan be arbetsgivaren lämna uppgifter om en anställning under deltidspensionstiden.

8.3

Pensionsanstaltens kontrollåtgärder

Inom den privata sektorn övervakar pensionsanstalten med en förfrågan som skickas till pensionstagaren med ett års mellanrum, att villkoren för pensionen fortfarande uppfylls. Inom den offentliga sektorn baserar sig övervakningen i första hand på anmälningar från arbetsgivaren.

Juridiska avdelningen

12.1.1996

När deltidspension utbetalas av två eller fler pensionsanstalter, sköts övervakningen av den pensionsanstalt som betalar den största deltidspensionen. Denna anstalt sänder förfrågningsblanketten till pensionstagaren och vidarebefordrar svaret till de övriga pensionsanstalterna som betalar deltidspension.

Kontroll med ett års mellanrum

Pensionstagaren får den första förhandsifyllda förfrågningsblanketten ett år efter pensionsbeslutet. Därefter skickar pensionsanstalten förfrågan med ett års mellanrum, om inte pensionstagaren däremellan meddelat några ändringar i arbetet.

Pensionsanstalten ber pensionstagaren återsända blanketten inom två veckor. När pensionsanstalten har fått svaret kontrollerar anstalten den fortsatta rätten till pension och pensionsbeloppet.

Inom den privata sektorn upphör övervakningen av deltidarbetet när pensionstagaren når pensionsåldern. Om pensionstagarens deltidarbete inte upphör, fortsätter deltidspension från den offentliga sektorn trots uppnådd pensionsålder fortfarande som deltidspension och övervakningen av förvärvsarbetet fortsätter fram till att deltidspensionstagaren ansöker om ålderspension.

Justering

Pensionsbeloppet justeras om lönen har ändrats och ändringen väsentligen avviker från den allmänna löneutvecklingen.

Över justerad pension ges ett pensionsbelut jämte uträkning. För ny uträkning av deltidspensionen har redogjorts i punkt 5.7.

Om pensionens belopp minskar eller pensionen dras in retroaktivt, sker återindrivningen enligt 17 b § APL.

Pensionen avbryts

Om pensionstagaren inte återsänder blanketten inom den utsatta tiden, avbyter pensionsanstalten som sköter övervakningen pensionen från den första möjliga tidpunkten. Samtidigt meddelar den detta omedelbart till de övriga anstalterna som betalar deltidspension, för att också de skall avbryta pensionsutbetalningen.

Juridiska avdelningen

12.1.1996

Varje pensionsanstalt som betalar pension ger ett beslut om avbrytandet och bifogar anvisningar för sökande av ändring.

Pensionsanstalten som sköter övervakningen meddelar också övriga pensionsanstalter om pensionen skall dras in.

9

INDRAGNING AV DELTIDSPENSION

Deltidspensionen dras in om inte villkoren för pensionen längre uppfylls. Indragning av deltidspension kan också ske retroaktivt från slutet av den månad då arbetet har upphört.

Orsaker till indragning är

- Pensionstagaren börjar få pension enligt 8 § 4 mom. APL eller annan motsvarande pension.
- Pensionstagaren är borta från deltidsarbetet i över sex veckor i en följd.

På grund av en över sex veckor i en följd pågående bortvaro från deltidsarbetet dras deltidspensionen in vid slutet av den månad då deltidsarbetet upphör. Detta sker om deltidspensionstagarens anställning eller företagarverksamhet har upphört, även om han anger att han är arbetslös arbets-sökande.

Vid permittering fortsätter pensionsanstalten utbetalningen av deltidspensionen under sex veckor, om deltidspensionstagaren är arbetslös arbetssökande.

- Deltidspensionstagare inom den privata sektorn: deltidspensionstagarens genomsnittliga arbetstid per vecka är under 16 timmar eller över 28 timmar.
- Inkomsten av deltidsarbetet som är samtidigt med deltidspensionen uppfyller inte längre villkoren för pensionen.

När deltidspensionen dras in ger pensionsanstalten ett beslut om indragningen, varav skall framgå

- från vilken dag pensionen dras in.
- av vilka orsaker pensionen dras in.

Juridiska avdelningen

12.1.1996

10

DELTIDSPENSION BEVILJAS PÅ NYTT

Om en person efter det att deltidspensionen dragits in på nytt uppfyller kraven för deltidspension, beviljas pensionen på nytt.

Villkoren uppfylls på nytt inom sex månader

Om villkoren uppfylls på nytt inom sex månader från det att deltidspensionen upphörde, beviljas deltidspensionen på samma grunder som tidigare.

Deltidspensionens belopp räknas vid behov ut å nytt i enlighet med punkt 5.7, om förvärvsinkomsterna har förändrats väsentligt.

Villkoren uppfylls på nytt över sex månader senare

Om villkoren för deltidspension uppfylls på nytt mer än sex månader från det att deltidspensionen upphörde, räknas pensionen ut på nya grunder. Härvid bestäms den stabiliserade inkomsten och pensionens maximibelopp på grundval av den nya pensionsfallsdagen.

11

ANSVARSFÖRDELNING

Deltidspension är enligt 12 § APL en pension som bekostas gemensamt. Noggrannare anvisningar om bekostandet av deltidspensionen och om beräkning av den fonderade delen i pension som beviljas som fortsättning på deltidspensionen finns i ansvarsfördelningsgrunderna (cirkulär B 9/93) och tillämpningsanvisningarna för ansvarsfördelningsgrunderna (cirkulär B 2/95).

12

STADGANDENA SOM GÄLLDE FÖRE 1.1.1994

12.1

Innehållet i stadgandena

Nedre åldersgräns

Inom den privata sektorn var den nedre åldersgränsen för deltidspension till en början 60 år.

Juridiska avdelningen

12.1.1996

Pensionsbeloppet

Pensionsbeloppet var beroende av den individuella pensionsåldern mellan 44 och 64 procent av inkomstbortfallet.

Om en person blev deltidspensionerad direkt när han fyllde 60 år, var pensionen 44 procent av inkomstbortfallet. Om deltidspensionen började senare höjdes deltidspensionsprocenten med $1/3$ för varje månad som personens ålder överskred 60 år. Procenten räknades ut så att 60 år drogs av från åldern vid deltidspensionens pensionsfall. Endast hela månader beaktades och antalet månader multiplicerades med $1/3$.

Formel:

$44 + (\text{åldern vid deltidspensionens pensionsfall} - 60 \text{ år}) \text{ i hela månader} \times 1/3$.

Förhöjning för äldre årsklasser

Enligt de tidigare deltidspensionsstadgandena gav inte deltidspensionstiden rätt till pension. När däremot annan pension senare räknades ut höjdes den pensionsgrundande lönen eller arbetsinkomsten av förvärvsarbetet som hade fortsatt samtidigt med deltidspensionen med vissa koefficienter.

Koefficienterna som varierade enligt födelseåret var följande:

APL- och KAPL- arbetstagares födelseår	förhöjnings- koefficient	FÖPL- och FÖPL- företagares födelseår
1924 eller tidigare	1.6	1932 eller tidigare
1925	1.5	1933
1926	1.4	1934
1927	1.3	1935
1928	1.2	1936
1929	1.1	1937

Förhöjningskoefficienterna används fortfarande när annan pension efter deltidspension som börjat före 1.1.1994 räknas ut.

När deltidspension börjar på nytt

När en deltidspensionstagare vars deltidspension dragits in före 1.1.1994 beviljades deltidspension på nytt inom sex månader efter indragningen,

Juridiska avdelningen

12.1.1996

beviljades den på tidigare grunder och enligt de gamla reglerna.

Samma förfarande tillämpas fortfarande när en indragen pension som beviljats enligt de gamla reglerna beviljas på nytt inom sex månader efter indragningen.

Om det har gått över sex månader sedan deltidspensionen som beviljats enligt de gamla reglerna dras in räknas pensionen ut enligt nya grunder och nya regler.

12.2

Ikraftträdande

Privata sektorn

APL-, KAPL-, FÖPL- och FÖPL-deltidspensionsstadgarna trädde i kraft 1.1.1987. Deltidspension kunde beviljas från och med 1.1.1987 om alla villkor för pensionen var uppfyllda 31.12.1986.

De nuvarande reglerna för deltidspension inom den privata sektorn har varit i kraft från och med 1.1.1994. Samtidigt infördes också deltidspension i SjPL:s stadganden.

I samband med lagändringen som trädde i kraft 1.1.1994 var pensionsfallsdagen undantagsvis den 1 januari om pensionstagaren hade heltidsarbetat fram till 31.12.1993 och övergått till deltidarbete från och med början av 1994. Också deltidspensionen började då 1.1.1994.

Den offentliga sektorn

Den offentliga sektorns stadganden om deltidspension gäller fortfarande och har samma innehåll som när de trädde i kraft 1.7.1989.

TABELL ÖVER VILLKOREN FÖR DELTIDSPENSION

Lag	APL	StPL	KTAPL
Ålder	58	58	58
Tid i arbete	Heltidsarbete under 12 av de senaste 18 mån, normal maximitid för heltidsarbete el. 35 t/vecka	Heltidsarbete under 3 av de senaste 5 åren, varav 6 mån omedelbart före deltidspensionens början	Heltidsarbete 3 år av de senaste 5 åren, varav 6 mån omedelbart före deltidspensionens början
Arbetshistoria	Intjänat grundpension enligt 8 § 4 mom. APL under minst 5 av de föregående 15 åren	Heltidsarbete under 3 av de senaste 5 åren, varav 6 mån omedelbart före deltidspensionens början	Heltidsarbete under 3 av de senaste 5 åren, varav 6 mån omedelbart före deltidspensionens början
Förhindrande pension	Får inte grundpension enligt 8 § 4 mom. APL	Får inte grundpension enligt 8 § 4 mom. APL	Får inte grundpension enligt 8 § 4 mom. APL
Återstående tid	Rätt till återstående tid	Rätt till återstående tid	Rätt till återstående tid
Minskning av arbetstiden	Återstående arbetstid 16-28 t/vecka	Avviker inte väsentligt från inkomstförändringen	Avviker inte väsentligt från inkomstförändringen
Inkomstbortfall	Återstår 35-70% av inkomsterna av heltidsarbetena	Återstår 40-60% av inkomsterna av heltidsarbetena	Återstår 40-60% av inkomsterna av heltidsarbetena
Avbrott i deltidarbetet	Deltidsarbetet får avbrytas för högst 6 veckor	Deltidsarbetet får avbrytas för högst 6 veckor	Deltidsarbetet får avbrytas för högst 6 veckor
Belopp	50 % av inkomstbortfallet	50 % av inkomstbortfallet	50 % av inkomstbortfallet
Maximibelopp	75 % av intjänat pensionsskydd	75 % av intjänat pensionsskydd	75 % av intjänat pensionsskydd

SAKREGISTER

Ansvarsfördelning	66
Ansökan om deltidspension	31
Arbete utomlands	12, 14, 32, 47
Arbetstagarnas pensionsavgift	38
Arbetstidsminskning	17, 22, 23
Automatiskt avbrott	26, 30
Avbrott i arbetet	7, 24
Befrielse från försäkringsskyldigheten	9, 23
Beräkningen av pensionen	37
Företagares arbetsinkomst	
arbetstidsminskning	18
heltidsarbete	9
sänkt arbetsinkomst före över- gången till deltidspension	19
Förhindrande pension	6
Heltidsarbete före pensioneringen	7
Indragning av pension	65
Ingen fast arbetstid	11, 21
Inkomstbortfall	21, 22, 23, 37, 38
Justering enligt prövning av den pensions- grundande lönen	27
Kontroll av deltidarbetet	63
Lång arbetshistoria	12
Lönen för deltidarbetet	22
Ny uträkning av pensionen	52
Oavbrutet deltidarbete	24
Pensionen avbryts	64
Pensionen beviljas på nytt	66
Pensionen börjar	54
Pensionens belopp	46
Pensionens maximibelopp	46
Pensionsansökan avgörs	32
Pensionsfall	15
Pensionsutbetalningen börjar	54
Proportionell minskning när deltidspensionen överskrider maximibeloppet	48
Registrerade tilläggsförmåner	52
Retroaktiv pensionsutbetalning	55
Stabiliserad inkomst	25, 28, 30
Sänkt pensionsålder	50
Återstående inkomster	21
Övergång till annan pension	56
till familjepension	63
till individuell förtidspension	62
till invalidpension	61
till ålderspension	56